

**Jubilæum Sæculare Ecclesiæ Catholicæ Per Septendecim
Sæcula Militantis & Triumphantis Contra Idololatriam,
tyrannos, hæreses, schismata, errores, & scandala**

Per Septendecim Sæcula Militantis & Triumphantis Contra Idololatriam,
tyrannos, hæreses, schismata, errores, & scandala ; Ex Annalibus
Ecclesiasticis collectum Pro Xenio Oblatum Academicæ Sodalitati
Dominorum B. Mariæ Virginis Annunciatæ Herbipoli, Anno ...

Herbipoli, 1699

Sæculum Quartum. Continens res memorabiles Ecclesiæ, quæ contigerunt
ab an. 300. ad annum Christi 400.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64743](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64743)

SÆCULUM QUARTUM.

Continens res memorabiles in Ec-
clesia, quæ contigerunt ab an. 300.
ad annum Christi 400.

DECAS I.

✽ Ab anno 300. ad annum 410. ✽

301. **D**iocletianus stolidâ superbiâ vult
✽ pro DEO adorari, vestibus in
hunc finem ex auro se induit & margaritis
fulgere incepit; cùm moris eò usque fuisset,
pro insigni Imperii non alio vestimen-
to, quam ehlamide purpureâ à communi
vestitu distingui: quo facto docuit abje-
ctissimos quosque, ubi ascenderunt ad al-
ta, superbiâ & ambitione immodicos esse,
eòque ferri sublimiùs, quò statu inferiore
emerferunt.

Maximiliano ludos in circo maximo
spectante acclamatur à populo duodecies;
Christiani non sint: & decies; *Christiani tol-
lantur*. Hinc nova occasio sumpta carnifici-
næ & persecutionis durissimæ in Chri-
stianos.

THEO.

M THEOPHILA Virgo Christiana in lupanar
intrusa & prostituenda ab Angelo adstan-
te visibili specie custoditur contra proca-
cem ganeonem, qui fulgureis radiis ab
angelico vultu erumpentibus exanimis su-
bitò concidit, & Theophila incolumis ad
templum Christianorum reducitur.

n Ec.
. 300. ✽ (302.) ✽ Hermogeniano Prætorij
præfecto deferuntur Christiani & edictū e-
mittitur in universas provincias ut, ecclesiæ
Christianæ diruantur, codices sacri com-
burantur, qui aliquo gradu honoris functi
essent, eo decedant, & cæteri vitâ in tor-
mentis priventur:

ia vult
bus in
garitis
e fuif-
rimen-
mmuni
t abje-
c ad al-
s esse,
eriere
Sævitur ubique in Christianos tantâ im-
portunitate, ut intra mensem Romæ supra
decem millia Martyrum numerata fuerint.
Certatim enim gloriosa in certamina rue-
batur. Scribitur in una Ægypto occisa
esse toto tempore Diocletiani centum qua-
draginta quatuor millia hominum, & sep-
tingenta millia in exilium esse abacta.

aximo
ecies;
ni tol-
nifici-
Chri-
THEO-
Lictoribus ferro sævientibus in Christia-
nos, Porphyrius aliique Ethnici cala-
mis & scriptis eosdem compungunt & ex-
agitant: quorum calamos & scripta fortiter
obtundunt Lactantius, Arnobius aliique
viri litterati & zelosi ecclesiæ propugna-
tores.

Refe-

Refertur ad hunc annum lapsus Marcellini Pontificis, de quo legitur in actis antiquis, quod a Diocletiano, cum confideret plus lenitate quam sævitiâ in summo hoc viro effici posse, in templum Vestæ inductus & ad thurificandum leniter persuasus, consenserit, & thus Diis obtulerit inspectantibus viris Christianis sexaginta duobus, qui omnes testes hujus nefandi lapsus fuerint oculati, & fide digni. Sunt nihilominus scriptores etiam insignes, qui Marcellinum ab hoc lapsu egregiè vindicant & veluti calumniam tam sancto Pontifici a malevolis quibusdam scriptoribus, præsertim ejus temporis hæreticis, injustam esse affirmant. Sed quicquid sit verè ne fuerit lapsus S. Marcellinus, vel immotus omnino in tantis motibus persecutionis perstiterit, nullâ ratione hoc firmitatem ecclesiæ infringit, vel auctoritatem ejus debilitat. uti nec Petri negatio Christi ecclesiæ, & columnæ veritatis nocere potuit: S. Augustinus contra Donatistas *illorum inquit (scilicet Marcellini, Melchiadis & similium, propter quos inimici Ecclesiæ criminantur Catholicos) illorum innocentia nullo modo coronamur, & nullo modo illorum iniquitate damnamur.*

Notandum etiam ex eisdem actis, in quibus

quibus Marcellini lapsus commemoratur, valde confirmari auctoritatem primæ Cathedralæ Petri ac primæ Sedis; Licet enim de actu infidelitatis accusatus & tot testibus convictus Marcellinus ibi referatur, tamen trecenti Episcopi congregati in sinuessana synodo, in qua Marcellinus pœnitentiâ ductus, & veniam rogaturus propter scandalum semetipsum sponte stitit, nunquam ausi sunt in eum ferre sententiam damnationis, antequam ipse se condemnasset, quin potius ab omnibus acclamatum esse refertur, *Prima Sedes à nemine judicabitur, tu reus tu iudex tuo ex ore justificaberis, & ore tuo condemnaberis, nemo unquam iudicavit Pontificem.*

Præter innumera, quæ hic reticentur martyria, illud memorandum quod Felix Tiburensis Episcopus subivit, in cuius passione luna in sanguinem conversa est. Cruciatu autem ille est, quia sacros codices extradere noluit, cum multi Episcopi Africani, Imperatoris mandato, pusillanimitate & metu turpi in eorundem traditione proditoriè tunc temporis adularentur, & æquè perniciosum schisma adversus ecclesiam conflarent, quam pernitiosum ipsum ferrum carnificis fuerat.

*Observabit pro tam cruentis Christianitatis
seculo*

Seculis Lector fidelis pro habenda Martyrum estimatione, quod tametsi fuerit immensus eorum numerus, non tamen absque delectu omnes, qui passi erant, in ecclesiasticas Martyrū tabulas relati & cultu Martyribus impendi solito honorati sint. Causa enim & circumstantiæ omnes mortis toleratæ à Primate cujuslibet Provinciæ examinandæ, & à propriis Episcopis locorum accurata de omnibus faciendæ informatio legitimis testimoniis confirmandæ, erat, communicato tum aliis Episcopis consilio veri Martyres declarabantur! Habetur de hoc egregium exemplum Mensurij hoc ipso tempore Carthaginensis Episcopi litteras ad Secundum Numidiæ Primatem rescribentis, quibus illos honore martyrij minime Colendis affirmat, quo non impulsu Spiritūs sancti, sed temeritate quadam, nullā à persecutore factā interrogatione, profiterentur, se sacros codices habere, quos non essent daturi: hoc enim erat temerè laceßere Tyrannum.

✱(303.)✱ *Cyrrhæ in Numidia Synodus celebratur, in qua agitur causa traditorum, eorum scilicet, qui sacros libros in persecutione tradiderunt tyrannis; in qua cum SECUNDUS Episcopus Tigistanus Numidiæ Primas, ferme omnes, qui aderant, hujus criminis convinceret, ipse vicissim accusatus est ejusdem sceleris a Papirio Limanensi Episcopo reo necis filiorum sororis*

ris suæ. Itaque qui supererant innocentes
ad vitandum schisma eos in communio-
nem receperunt, causâ iudicioque Deo
Optimo, Maximo relictis?

Passi sunt Martyrium S. Vincentius Cæ-
sar-Augustæ, S. Agnes Virgo Romana
duodennis: S. Victorinus Episcopus Pi-
taviensis ex Pontificia sede: Genesius
ardeleo & Dioscorus ex scena, Crispinus
& Crispinianus nobiles Romæ ex futrinâ,
Anastasia ex carcere & igne, & infiniti alii
ex variis tormentis, quæ defecerunt po-
tius, quàm pleni Deo Martyres defice-
rent. Nec poterat deleri nomen Chri-
stianum, quamvis trophæis passim erectis
Diocletianus tanquam Christiani nominis
triumphator, & sectæ illius oppressor la-
pidibus & columnis incideretur.

✠(304.)✠ Diocletianus & Maximia-
nus Herculius, ille ex Imperii tædio, hic
ne collegæ displiceret, ambo fortâsse ex
desperatione deprimendæ & abolendæ
Religionis Christianæ, hic mediolani, & il-
le Nicomediæ purpuram deponunt, ea-
demque horâ Constantius Chlorus & Va-
lerius Maximianus Armentarius creantur
Augusti, ut hic Illyrico, Græciæ & Orien-
ti, ille Galliæ, Britanniæ, Africæ, Italiæ,
præisset: adjunctis duobus Cæsaribus

H

P. Va-

P. Valerio Severo nepote Galerii, & Galerio Maximino, cognomento Daza, filio fororis Galerii Armentarii.

Constantius Ethnicus, quàm bene de Christianis sentiret, ostendit. Aulicos enim suos aut Christum aut aulam deserere jussit, & eos, qui Christum Imperatori præposuere, retinuit; cæteris dimissis, qui pluris fecerunt hominem quàm Deum, ratus nequaquam fore homini fidos, qui Deo suo infideles extitissent.

Tametsi non obscure faveret Christianis Constantius, feruebat tamen adhuc æstus persecutionis, & omnes hoc anno passos nemo facile numerabit. Præcipui fuere Marcellianus Papa: Theodorus miles templi Cibeles incendiarius; Balahamus rusticus Scævola generosior, Dorothea virgo munere suo admirabili, floribus scilicet & fructibus ex paradiso transmissis Theophilum lucrata, pleræque Virgines per miracula integræ ad Martyrium servatæ, alique quorum nomina scripta sunt in cælo.

Marcellus Romanus fit Successor S. Marcellini.

✠(305.)✠ S. Januarius cum sociis glorioso Martyrio coronatur.

Refertur de eo perenne miraculum, quod

Nea-

Napoli, quò corpus ejus translatum est, sanguis, qui in vitrea ampulla concretus asservatur, quotiescunq; ad caput admovetur, protinus liquefieri & maximâ omnium admiratione ebullire conspicitur.

(306.) Constantinus Constantii Chlori filius, obses Romæ relictus à Patre apud duos Imperatores Jovium & Herculiû, hoc anno à Maximiniano Armentario Patris suo repetenti redditur (alii scribunt fugâ se subduxisse) cum verò Juveni huic transeundum esset per Italiam (ubi meritò sibi a Severo metueret) sic per Italiam decurrit, ut Severianis insequendi potestatem omnem adimeret. Siquidem omnes equos veredarios, quibus ipse non utebatur, mutilabat, atque usui reddebat ineptos, (scribit Baronius: interficiebat) sicque ad Patrem Bononiam pervenit, ut res suas, patre modicum adhuc superstite, stabiliret.

Constantius Chlorus moritur Eboraci: Constantinus filius ejus omnium militum consensu dicitur Cæsar, etiam Augustus appellandus, nisi recusasset, ad cavendam invidiam. Reliquit autem hæredem partis Imperii quam occupabat, Constantinum natum ex Helenâ hospitis sui in Britannia filia, quæ ideo per contemptum

dicta est *Stabularia*. Ex Theodora autem Augusta genuit Constantium Patrem Galli & Juliani, Delmatium patrem Delmatii Junioris Cæsaris & Claudium Hannibalianum, qui in nummis Rex inscribitur, videlicet, Ponti in Cappadocia; quibus alii quendam alium Constantinum addunt. His omnibus aliis nihil reliquit præter benevolentiam fratris, quam propter eximias animi dotes sufficere arbitrabatur.

Postquam Constantini Cæsaris imago Romam est delata, Maxentius Suppositivus ab Eutropia filius Herculi, Augustus acclamatus est à Prætorianis, quos promissis corruerat ac Constantini dejectis stantibus ejus se inimicum profitetur. Sub iniitiis Maxentius Christianis favere visus est, ut sibi populum Romanum demereretur. Sed eo usque tantum duravit amor, quo usque amanti utilis videbatur.

Circa hæc tempora Meletius Episcopus Lycopolitanus à Petro Alexandrino Episcopo propter gravia scelera depositus schisma conflat adversus Catholicos, & Maxentium in eosdem irritare præsumit. Multò periculosius schisma Donatistarum scemine cujusdam factiosæ Lucillæ iracundia peperit, ambitus nutrit, & avaritia roboravit. Res ita contigit: Cùm Cæcilia

Cæcilianus in locum Episcopi Carthaginensis
Mensurii, Cleri, populique votis electus, &
à Felice Episcopo Aprungitano ordina-
tus esset, statim repetiit à senioribus vasa,
quæ Mensurius tempore persecutionis eis
crediderat. Avari autem homines & vasa
ea retinendi cupidi, junxere se Borro &
Cælesio repulsam passis in ambitu ejusdem
Episcopatus, & adjunctâ sibi Lucillâ divi-
te & factiosâ sceminâ, (quæ jam aliunde
Cæciliano irata erat,) cum ab eo una tuuc
temporis adhuc Mensurii Archi - Diaco-
no increpita esset, quoniam ante commu-
nionem Os alicujus hominis Martyrium
passi, sed nondum inter Martyres agniti
exoculari consueverat. Hi itaque à Cæ-
ciliani consuetudine se subduxerunt, spar-
sis litteris per totam Africam, Cæcilianum
tanquam traditorem infamabant, ideoque
pro merito suo exauctorandum esse con-
tendebant. Accersiverunt adhuc Cartha-
ginem Secundum Tigisitanum Episcopum
Numidiæ Primatem ac Principem Tradi-
torum cum aliis quibusdam consimilis fa-
rinæ Episcopis, qui Synodo Cyrrensi in-
terfuerant. Qui Carthagine convenien-
tes ac seorsim à Cæciliano coeuntes, in
Diaconio Cæciliani Majorinum Lectorem
ut Domesticum Lucillæ Pseudo - Episco-

pum creârunt: & hæc Schismatis nefandissimi a Borro, Cælesio, Senioribus & Lucilla conflati exordia fuerunt; quod tamen à nullo ipsorum nomen accepit, sed qui ei adhæserunt dicti sunt Donatistæ a quodam Donato Episcopo de *Casis nigris* in Numidia, homine factioso, & inter illos Episcopos, qui Majorinum creârunt, eminente. Cùm verò hic postmodum à Melchisedamnatus esset, negârunt Donatistæ se ab hoc nomen accepisse, sed à Donato, qui Majorino successit, se Donatistas appellari volebant.

HÆRESIS DONATISTARUM SEU
DONATIANORUM AIT MONTENSIVM.

1. **D**Ocuerunt Donatistæ, nullos esse malos sed tantum bonos in Ecclesia.
2. Filium in Divinis minorem esse Patre, licet unam eandemq; agnoscerent trium Personarum substantiam.
3. Irritum censebant baptismum Catholicorum, quem ideo transeuntibus ad se de novo conferebant.
4. Baptismum JESU Christi confundebant cum Baptismo Joannis.
5. Sanctum Chrisma conspuebant, pedibusque proterebant.
6. Multi ex Donatistis eos Martyres dicebant, qui seipso precipites egerunt.

7. Donatus à Melchiade Papa assistentibus alijs Episcopis damnatus Imperatorem appellavit, more scilicet fere communi hereticorum, qui caput Ecclesie non agnoscentes, suas controversias seculari Magistratui submitunt.

8. Donatistæ Episcopi ut ait S. Optatus Millevitanus jusserunt Eucharistiam canibus obici; quamvis non sine vindicta Numinis. Nam iidem canes accensi rabie ipsos Dominos suos, quasi latrones sancti corporis reos, dente vindicæ tanquam ignotos & inimicos laniaverunt.

9. Donatistæ Presbyteris caput radebant, ut eos hoc pacto sacrâ unctione denudarent.

10. Saeris Virginibus & sanctimonialibus caput revelabant, ut harum professionem eâ ratione irritam declararent.

11. Habebant Donatistæ extra muros Romæ cavernam, gradibus circumdatam, in quam statis temporibus conveniebant, unde Montenses Romæ appellati sunt.

12. Carpebant Donatistæ Catholicos quod in Ecclesia concinerent divina cantica ex Prophetis excerpta. Altaria Catholicorum destruebant, & vasa sacra & divini cultûs instrumenta diripiebant, prætexentes quod essent à Catholicis profanata.

✠(307.)✠ Maximianus favens Maxentio jubet insidiosè à militibus interfici Severum Cæsarem, & affectat iterum Im.

perium, ideoque Constantino etiam infidiatur, quanquam filiam suam ex Theodora genitam, tanquam arrham fidei & amicitiae suae antecedenter in sponsam dedisset, & simul Augustum nominasset; regnis tamen exuere, quibuscunque posset technis attentavit. Quam perfidiam commotus Constantinus, eum cum exercitu persecutus est, & in fugam coniectum ad eum in desperationem adegit, ut apud Massilianam laqueo sibi vitam finiverit. Scribunt alii, interceptum & strangulatum esse.

Hoc anno jussu Maximini forte certamen subiit S. Catharina, Alexandrina virago, genere opibus, pulchritudine & doctrina insignis, Philosophorum magistra Martyrii Lauream coronata.

Passi sunt forte & celebre Martyrium Menas Senator Atheniensis & Praefectus Augustalis. Item Hermogenes, qui cum vidisset Menam, post pedum plantas excoriatas, linguam praecisam, & oculos convulsos, nihilominus pristinae sanitati restitutum, aliaque in Mena miracula divinae omnipotentiae considerasset, ipse quoque baptizatus est, qui ad Menam tormentis diris excruciantum missus fuerat a Maximino. Quapropter Maximinus ipsemet confestim Alexandriam veniens, Hermogenem in fide

con-

constantem manibus & pedibus amputatis, & una cum Mena plurimis tormentis exagitatum capite truncari iussit.

(308.) Africani Schismatici juncti Traditoribus, & ad factionem suam pertractis Episcopis Numidis & Mauritanis, collegerunt Cârthagine numerosissimum Concilium 270. Episcoporum, in quo per septuaginta quinque dies, postpositis omnibus præteritis limata est sententia & decreta, ut Traditoribus immensi criminis reis, si baptizari nollent pro integris communicaretur.

(309.) Marcellus Pâpa in Catabulo, seu ubi jumenta publica alebantur, pædore ac situ loci, nudus, & cilicio vestitus interiit. Huc à Maxentio delegatus erat, pro Christo mortem ei invidente: quasi Deus absque sanguine Martyres non haberet.

Successit Marcello Eusebius natione Græcus, quem antecessoris sui calamitas nihil deterruit: sed potius patiendi pro Christo ardor accendit.

Sæviit supra modum Maxentius, monstrum libidinis & crudelitatis, non minus in cives & senatores Romanos, quàm in quoscunque Christianos. Quidquid Urbs Romana mille & sexaginta annis divitia-

H s

rum

rum & thesaurorum collegit, scribitur his ganeo purpuratus dissipasse., habuitque Roma huic monstro subdita, tot tyrannos expilatores & grassatores, quot milites sub Maxentio numeravit.

Memorabilia certamina sunt, quæ in bellis foemineus sexus sub impietatis antesignano Maxentio superavit. Sophronia nobilis matrona Romana cum à militibus Maxentii abducenda esset ad stuprum patiendum, consentiente præ metu marito præfecturam sub Maxentio agente, exiguum temporis spacium postulans ut decenter se ornaret, in cubiculum suum ingressa gladio sibi pectus transfixit, & mortua concidit.

Eadem hac persecutione Pelagia Antiochena virgo cum matre & sororibus ut impuras manus lenonũ, quibus Tyrannus eas illudendas tradi iusserat, effugerent, potius mori elegerunt, quã fædari: & Pelagia quidem è tecto se præcipitè dedit, mater verò & sorores aquis se immerferunt. Quas ob facinus præclarum S. Ambrosius deprædicat, quamvis enim seipsum interficere nefas sit, pro virtute tamen tuenda si fiat instinctu Spiritus sancti admirandum & laudandum est, non facile tamen imitandũ.

Bustum quolibet Imperatorio & festivo igne

igne pretiosius hoc anno paravit Urbs
quædam in Phrygia, cum universo populo
Christo addicta, quæ Imperatoris Galerij
jussu concremata est.

Martyrio quoq; affectus est cum alia turba
Martyrum propè innumerabili Joannes
quidam Ægyptius cæcus, qui integros sa-
crarū Scripturarū libros memoriā tenebat.

✠(310.)✠ Petrus Alexandrinus capi-
tis abscissione Martyrium consumavit. Hic
Arium ob schisma Meletiorum expulerat
ecclesiā, nec eum unquam recipere volu-
erat, quamvis Achilles & Alexander depre-
catores accederent, quam primum autem
Achillas factus est successor Petri Arium
Pœnitentiā simulantem recepit, & ad
Presbyteri gradum promovit, imò & Ec-
clesiæ cuidam Alexandrinæ præfecit cum
potestate sacras litteras interpretandi. Sed
infelix lupum inclusit caulibus, cujus mor-
sum & lanienam paulò pòst Ecclesia sensit.

Antonius Magnus, Anachoretarum Pa-
ter cupiditate Martyrij in hac persecutio-
ne obeundi non solum cæteros ad palmam
adhortatus est, sed etiam ipse veste candi-
dâ indutus ex eminenti loco judicem pro-
deuntem suo aspectu invitavit. Verum à
DEO servatus est, ut ait Athanasius mo-
nachorum institutioui formandæ.

Dignum est præ multis memorari gloriosum martyrium Potamenæ puellæ pulcherrimæ, ancillæ cujusdam viri Alexandrini, quæ cum nunquam ad stuprum viri allici potuisset, ab eodem Domino suo tradita est Præfesto, ea silenter pactâ conditione, ut si mallet ipsius acquiescere voluntati, quam tormenta pro fide Christiana pati, eam restitueret, sin minus, tormentis enecaret. Minitanti Præfesto inter alia supplicia, se eam in vas immensum ahenum ferventi pice repletum demersurum, puella, per caput, inquebat, imperatoris tui obtestor, ut si apud te statutum est, his me tormentis necare, non simul totam, sed paulatim me in ferventem jubeas immitti picem, ut videre possis, quantam mihi dederit ignotus tibi Christus patientiam. Quod dictum, hoc factum est. Puella intra unius horæ spatium paulatim in ahenum candens demissa, tunc demum defecit, quando pici ebullienti ore tenus immersa stetit.

Sed & in Philemone coraule miro quodam modo effulsit virtus Christi in Thebaide; cum enim Apollonius dæctor, tormenta expavesceret, Philemoni quatuor aureos dedit, ut se Apollonium mutato habitu fingeret coram præside & cum aliis
immo.

Ab anno 300. ad 400.

181

immolaret: Philemon autem mente divinitus illustratus, qui alienam gerebat personam ut negaret, propriam repræsentans, se in Christum verè credere, constanti voluntate, professus, post varia tormenta insignem martyrij coronam adeptus est: cujus exemplo Apollonius roboratus, ipse etiam forti animo idem martyrium obiit.

DECAS II.

** Ab anno 310. ad annum 320. **

311. **L**ucianus piissimus æquè ac doctissimus Presbyter Antiochenus Nicomediam deductus ad Imperatorem, coram eo apologiam pro Christianis dixit: propterea conjectus in carcerem, manibus pedibusq; decussatis ad quatuor palos affixus, pridie quam cæderetur, cum mensa deesset, in quo sacrificaret, ipse humi stratus atque supinus, positus in pectore suo pane & vino, mysteria celebravit, & se atque suos pretiosâ Christi carne ac sanguine refecit. Ejus cadaver in mare projectum excepere Delphini & ad Drapanum detulere, facti jubente Deo vespillones. Habuit Lucianus multos discipulos, sed plerosque degeneres, qui in Arrianam hæresin se præcipitarunt.

Sxvi

Sævitum est hoc tempore non tantum in Romano Imperio, sed etiam in regnis, quæ propriis parebant regibus. Nominatim in Armenia superiore, cui Tiridates imperabat & furebat tum crudelitate in Christianos passim, tum libidine simul in dicatas Deo Virgines, donec fœdo morbo correptus, atque a Gregorio Episcopo Armeniæ divinitus sanatus ad Christum conversus est, trahens exemplo suo magnum numerum subditorum.

Persecutione dirissimâ jam in decimum annum propagatâ placuit vindici Deo Aureorem ejus suâ commeritatâ pœnâ afficere. Cœpit igitur Galerius Maximianus Armentarius genitalibus putrefactis consumi paulatim vivus à vermibus, donec pestilenti ulcere simul intumescens pestilentem fœtidamque animam effudit. Antequam obiret, agnovit Dei vindicis manum, & persecutionem Christianorum edicto compressit, jussitque destructa templa resuscitari, sed pœnitentiâ, ut creditur, Antiocho non impar, veniam non meruit. Mortuus à Maxentio genero suo inter Deos relatus est.

Vix respirare licuit Christianis, & persecutionem mox iterum Maximinus resuscitavit, qui post Maximiani mortem unâ
cum

cum Licinio liberam adeptus est Imperii Orientalis administrationem. Exarsit autem hæc persecutio, ignem odii atque invidiæ supponente quodam Theoterno curatore Antiocheno homine crudeli & vafro, qui falsa excogitans oracula, asseruit, Jovem Philium (idolum id erat) præcepisse, ut Christiani undique expellerentur, si Imperatores salvum vellent suum Imperium. Eodemque tempore conficta sunt acta quædam Pilati & Salvatoris nostri ingentibus referta blasphemis, & mandato Imperatoris ubique publicata, jussique ludimoderatores eadem pueros in scholis docere, ut sic odium in Christum & Christianos à teneris imbiberent. Denique etiam infames quædam mulierculæ gentiles minis inductæ sunt, ut assererent, se Christianas olim fuisse, sed ob ingentia in Ecclesiis eorum patrata facinorosa libidinesque, ab eis recessisse: quapropter acre in Christianos bellum exarsit.

Eusebius Pontifex diem suum obit & Cathedram Petri possidendam relinquit Melchiadi natione Afro, vel, ut alii scribunt, Miltiadi.

Cum Alexander Achillæ successor Alexandrinæ Ecclesiæ præesset, contigit, ut pueri in plateis Presbyteros se & Diaconos
fin-

fingentes imitarentur ea, quæ in ecclesia fieri solebant. Quos inter Athanasius quoque adhuc puer ludendo alios baptizabat, materiâ & formâ consuetâ adhibitâ. Quem Iulianus cum Alexander observasset, & baptizantis Athanasii intentionem quoque examinasset, iudicavit baptismum valide reverâ pueris collatum, neque rebaptizandos esse. Athanasium autem una cum aliis pueris instruendum pædagogis tradidit, & ipse postmodum eundem convictorem suum ac scribam esse voluit.

✽(312.)✽ Annus hic Constantini septimus fuit felicissimus Christianis ob gentiliū afflictiones, quibus fere consumpti atque confecti sunt, bello fame & peste a vindice Deo exagitati: Præcipuè, verò propter victoriam insignem quam Constantinus de cæso Maxentio reportavit. Cum enim ille Romæ libidine pariter & crudelitate grassaretur, Constantinus à Romanis quibusdam invitatus, privatis insuper inimiciis à Tyranno laceratus (utpote qui statuas ejus atq; imagines everterat,) multò potentiùs autem à Christo corroboratus, arma corripuit, & cum adversus tyrannum moveret, sole in Pomeridianum inclinante, vidit cum toto exercitu in cælo
cru-

crucem formatam ex luce cum his verbis :
ὁ τούτος νικᾷ in hoc vince.

Atque sequente nocte Christum aspexit
præcipientem sibi, ut ejusmodi quod vi-
derat in cælo signum, formari juberet. Hoc
signo pro labaro suo in exercitu adhibito
cælestique ope fretus Constantinus obje-
ctos Maxentii Duces ad Taurinum, Bri-
xiam, Veronam primò profligat, & post-
modum ipsum Maxentium cum ingenti-
bus copiis prope Urbem occurrentem pe-
nitus delet, editis ubique fortitudinis por-
tentis. Maxentius dum victus in Urbem
se recipit, per pontem Milvium vel multi-
tudine degravatum, vel ut Eusebius, scri-
bit, intempestivè à machinatoribus solu-
tum in Tiberim, decidit, ejusque vortici-
bus haustus est. Corpori invento rescis-
sum caput, quod hastâ defixum primò
delatum est Romam, deinde in Afri-
cam, ut omnibus bonis esset in spem & ma-
lis in terrorem. Hic exitus fuit Ma-
xentii, in quo vitia omnia de primatu cer-
tabant.

Ab hoc anno initium sumunt indiçtio-
nes, & annus sequens primus numeratur
Primæ indiçtionis.

*Est autem indiçtio periodus quindecim anno-
rum*

rum juxta consuetudinem Romanorum, qui singulis quindenis emeritos milites honestâ dimissione concessâ, capitationis immunitate liberos faciebant, ut abire possent, si vellent; si vero nollent, privilegiis auferentur. Secundum hanc igitur consuetudinem ab hoc anno quo devicto Maxentio Religio Christiana in libertatem vindicata est, constitutum, & postmodum Niceni concilii auctoritate confirmatum est, ut sublatâ antiquâ, annos per Olympiades computandi ratione, imposterum per Indictiones anni numerarentur, sic ut decimo quinto quovis anno, nova esset indictio. Adhibetur interdum pro Indictione nomen fusionis, aut distributionis quod inde evenit, quia solebat annuè octavo scilicet Calendas Octobris, militibus erogari annona, & indici Imperatoribus similis distributio aut fusio.

✱(313.)✱ Constantinus edictis perfectionem compescit, Licinio & Maximino ut idem facerent invitatis, urbeque ordinatâ proficiscitur in tumultuantem Germaniam. Mediolani sororem suam Constantiam dat uxorem Licinio, ad quas nuptias invitatus Diocletianus venire recusat, senectutem causatus. Sed admiffa non est excusatio, minacibusque litteris ab utroque Imperatore, ita territus est (quasi Maxentii demortui, ac Maximini viventis fautor,) ut

ut vitam deinceps terroris plenissimam
vir sceleratus traduceret, & desperatam
inter vitam atque probrosam mortem in-
certus miserrimè fluctuaret.

Maximinus quoque à Licinio in fugam
conjectus Tarsi in Cilicia mortuus est mi-
serabili exitu vitæ; totum corpus sen-
sim exesum in unum ulcus abiit, oculis
sponte ex capite profilientibus, hostis in-
super dictus a Constantino & Licinio ex
mærore & desperatione miserandam ani-
mam efflavit.

Donatistæ contra Cæcilianum in Africa
frementes, eum a Felice Aprungitano malè
ordinatum esse contendunt & ad Constan-
tinum provocant, mittuntque libellos sup-
plices pro sua causa per Anulinum Africae
Proconsulem, quibus Imperator iudices
eligit Romanum Pontificem Melchiadem
cum aliis Italiae Episcopis, eisq; adjun-
git Maternum Agrippinae, Rhæticum Au-
gustoduni & Marinum Arelatensem Epi-
scopum. Ab his Synodus habita est in do-
mo Faustæ in Laterano, qui causa diligen-
ter excussâ, pro Cæciliano pronuncia-
runt, & Melchiades Donatum graviter
reprehendit, ac cum Majorino ad concor-
diâ revocavit, Repugnaverunt autem Do-
nati-

nati-

natistæ, omnes conditiones pacis pertinacissimè respuentes.

Moritur Melchiades Papa vix pace ecclesiæ degustatâ, & delibandam ejus dulcedinem relinquit Sylvestro successori.

(314.) Donatistæ iterum tumultuantur in Africa, præcipuè contra Felicem (qui Cæcilianum ordinârat) quem traditorem fuisse contendunt; de hoc negotio jussu Constantini Ælianus Africæ Proconsul statuit, & Donatistas damnat: qui ad Imperatorem provocant, à quo prima synodus Arelatensis, quæ ab Augustino plenaria appellatur, cogi jubetur. Sed ab hac etiam synodo denuo ad Imperatorem provocant schismatici, præter moras aliud nihil quærentes, & audaciores effecti, quia non fortiùs ab Imperatore coërciti sunt.

Sunt & alia Concilia diversis in locis habita. Concilium Ancyranum cui 18. Episcopi interfuerunt, à quibus Canones 24. Sanciti de pœnitentia lapsorum, Neo-Cæsariense in quo convenerunt 17. Episcopi & ediderunt 14. Canones. Utrique præfuit Vitalis Antiochenus Antistes. Concilium Laodicenum in Phrygia in quo 60. Canones editi.

(315.) Constantinus parentibus egenis providet liberaliter pro filiis educandis, ad tollendam impiam consuetudinem, quâ egeni parentes filios, quos sustentare nequibant, occiderunt. Prohibuit, ne Christianæ Ancillæ lenonibus traderentur, & ne pueri sub fornicibus spectaculorum publicæ libidini exponerentur: item ne frontibus reorum incidetur vel inureretur signum proscriptionis vel damnationis, quo stigmatæ Imago DEX turpiter fædabatur. His aliisq; laudabilissimis statutis Imperium ordinavit.

Arius hæresiarcha impius, qui hæctenus seu Proteus sub formis diversis latuerat, modò Catholicis, modò schismaticis adhærens, nunc innotescit.

De ortu autem hujus hæresis diversa tempora consideranda sunt. Primum, quando Alexander Episcopus detectum ac sæpe monitum, sed pertinaciter hæresim defendentem, Presbyteratûs ordine exuit, & uua cum septem Presbyteris, duodecim diaconis, & septingentis virginibus, professis quas ipse seduxerat, collecto adversus eum concilio centum ferme Episcoporum Ægypti & Libiæ à Catholica communione ejecit. Quæ omnia ante Licinij persecutionem hoc tempore facta fuisse videntur. Aliud verò tempus Ariana hæresis tunc accidit, quando ejus atrocissimum

cinium

nium suscipiente Eusebio Nicomediensi Episcopo
hæresis ejus toti prope orbi innotuit.

Iisdem temporibus Colluthus Presbyter
Alexandrinus & præpositus unius
ecclesiæ, quæ sunt Alexandriæ cum Episcopus
non esset, temerè sibi arrogatâ potestate
Presbyteros ordinare cœpit, & docere
Deum non esse malorum creatorem.
Hujus asectæ dicti Colluthiani, Arianis se
postmodum & Meletianis conjunxerunt.

HÆRESIS ARIANORUM SEU ARIOMANITARUM QUI ET EUSEBIANI ET DULIANI APPELLANTUR.

Arius Ecclesiæ Alexandrinæ Presbyter cum
ab hæresi sua nullis S. Alexandri Patriarchæ
Alexandri monitis recederet, & ecclesiastica
censurâ ideo multatus esset, ad Eusebium
Nicomediæ Episcopum per fugit, qui Arii partes
primus, & usque eò pertinaciter amplexus est,
ut Ariani etiam Eusebiani uominati fuerint.

1. Docuit Patrem, Filium & Spiritum Sanctum
non esse unius ejusdemque naturæ, substantiæ
seu essentiæ, quæ à Græcis, dicitur ὁμοούσιος, ita ut
dicere nollent, Sanctissimam Trinitatem esse
ὁμοούσιον, id est Consubstantialem. Sed Filium
esse creaturam, Spiritum Sanctum esse creaturam
alterius creaturæ, hoc est creatum à Filio, hinc
appellati sunt DULIANI, quia filium crediderunt
tantum esse servum Patris.

2. Docuit Filium suam carnem assumpsisse
obque animã.

3. Filium DEI multa ignorasse, & nostro
more crescente etate didicisse.

4. Rebaptizabant Catholicos qui ad ipsos con-
fugiebant.

5. Putabant Ariani concilia generalia etiam
legitimè congregata, & quantumcunque appro-
bata errori esse obnoxia, ac revera errasse con-
cilium Nicænum.

6. Filium DEI tantum Christum, & non
JESUM appellabant, malitiosè nomen Salva-
toris reticentes.

✠(316.)✠ Diocletianus moritur Sa-
lonæ, quã morte dissentiunt scriptores,
alij venenum hausisse, alij corpore toto
contabuisse, alij corpore putrefacto inte-
riisse scribunt. Dignus certè omni genere
suppliciorum interire, qui Christianis om-
ne genus tormenti intulit. Inter Divos ta-
men relatus est a Licinio, scilicet in odium
Christianitatis, ut ipse putabat: sed reve-
ra in contemptum gentilitatis.

Licinius contra Christianos immanem
persecutionem excitat, quia Christum pu-
tabat fautorem esse singularem Constan-
tini. Hac persecutione passus est Basile-
us sive Basilius Ponti Episcopus, propter
servatam, subductamque Claphyram vir-
ginem,

ginem,

ginem, Constantiæ famulam ex unguibus lenonis impurissimi: erat enim scortator impudentissimus, Virginitatis & publicæ honestatis osor.

Passi etiam Martyrium 40. milites Cappadoces, qui Sebaste in Armenia minore in stagnum glaciè rigens noctu immissi sunt, ex quibus cum unus negasset fidem & in balneum aquæ tepidæ ingressus statim mortuus esset, Martyrum custos qui 40 è cælo coronas prodire viderat, positis vestibus locum ejus occupavit, contractisque omnes cruribus curru delati sunt in ignem, præter unum Melitonem, quem fortissima mater viventem in humeris tam diu detulit, donec mortuum in eundem currum cum aliis conjecit, supra foeminam & matrem mulier fortis.

Passus item S. Blasius Episcopus Sebastenus cum septem mulieribus, quæ guttas sanguinis ejus, cum ferreis pectinibus laceraretur, collegerant.

✠(317.)✠ Oritur discordia Constantinum inter & Licinium. Causam dedit Licinius, qui initis pactis de Chrtstiana religione protegenda non stetit, imò etiam ipsi Constantino insidias struxit, & statuas ejus dejecit. Hinc bellum atrox & prælium ad Cibalim Pannoniæ, à manè usque ad vesperam,

peram, quo victus Licinius amisit magnam
parte copiarum cum uxore ac filio & the-
auris ex urbe Sirmio translatis fugit in
Daciam, inde in Thraciam reparaturus
bellum, ideoque Valentem Cæsarem creat.
Constantinus autem Licinium fugientem
in Thracia assequitur, iterumque partem
exercitus ejus gloriosam victoriam cedit, o-
peram tamen Mestriani Legati fœdus com-
ponit eam lege, ut Licinio Asia, Thracia, &
totus oriens relinqueretur, reliquum Im-
perii Constantino cederet. Hujus fœde-
ris victima fuit Valens cæsus, & factum est
initium bicipitis aquilæ Romanæ.

(318.) Licinius iterum fœdifragus
factus a Constantino Hadrianopoli in
Thracia: quanquam 150. peditum millia &
quindecim millia equitum haberet in ar-
mis, stratagemate vincitur. Finxerat e-
nim Constantinus, se Hebrum ponte con-
nectere, & ab alia parte, ubi arctissimus est,
exercitum suum traduxit, & superveniens,
Imperatis Licinianis eorum triginta quin-
que millia concidit, reliquos in fugam
conjecit. Leviter in hoc prælio sauciatus
Licinius Bizantium venit, ubi Martinia-
num Cæsarem creat & cum eo statim se
obseffum videt. Amandum autem cum
pluribus navibus in angustiis Hellesponti

Crispus aggressus vicit, plurimas naves demersit, nocte prælium dirimente, die sequenti Aquilo ventus pro Crispo & Constantini classe pugnavit, Licinianam classem cum Amanda in saxa impingens, ex qua centum & triginta elisæ sunt, adeo ut ægrè cum quatuor navibus dux earum effugeret. Bizantium ergo relinquere coactus Licinius Chalcedonem cum thesauris se recepit, ad quam urbem restauratis pugnis ter cæsus tantam cladem accepit, ut ex centum triginta millibus vix millia triginta superfuerint, semper coelo, ostenso signo crucis in aëre, pro Constantino præliante: visis etiam in aëre Phalangibus adolescentum armatorum, qui cum armato Equite crucis lucidum signum præferente hostiles copias cæderent.

Licinio sic in ordinem redacto, Constantia, quæ clam semper Christianis favebat, vitam marito impetravit, sicut & Martiniano Cæsari. Zosimus scribit Licinium fugisse Nicomediam, & inde ad Constantinum purpuram attulisse, vitæque ad tempus donatum esse. Martinianum autem traditum à Constantino satellitibus suis jugulatum esse. Sic totum imperium Constantinus pietate sibi vindicavit, quod impietate Licinius perdidit.

Floruit

Floruit hoc tempore S. Nicolaus Mi-
rensis Episcopus. Tres pueri, qui huic
Episcopo apponuntur, sunt tres tribuni,
qui ejus operâ è faucibus mortis liberati
sunt.

Florere quoque cæpit Pachomius Ab-
bas in Thebaide, cum militasset in castris
Maxentii, vel ut alii tradunt Licinij: eo de-
victo, Christianæ militiæ nomen dedit, &
sub Abbate insignis nominis Palemone vi-
tam auspiciatus est anachoreticam.

Quiescente tyrannide Imperatorum pa-
cem ecclesiæ turbat Arius, qui Alexandria
ejectus in Palæstinam venit, & ab Episco-
pis illius provinciæ impetratâ potestate
conventus agendi, caput erexit, fretus po-
tentiâ Eusebij Nicomediensis, qui nuper
ex Beristensi sede translatus erat in Nico-
mediensem favore & gratiâ Constantiæ u-
xoris Licinij. Hic excitavit Paulinum Ty-
rium, Eusebium Cæsariensem & alios ut
ejus patrocinium susciperent, à quibus
septuaginta Epistolæ conscriptæ, quibus
Alexander respondit, unus tot adversariis
par atque superior. Quæ cum rescisset
Sylvester, misit in orientem Osium Episco-
pum Cordubensem, ut turbas illas com-
pescere conaretur, & sopire flammæ, qui-
bus Oriens & Occidens postmodum ex-
arsere.

319. Constantinus missis publicis litteris Alexandriam, impium hominem Arium sibi probè notum, ab eoque Catholicis cavendum esse, in synodo ab Osio Alexandria celebrata manifestum facit. In eadem synodo redactus est in ordinem Coluthus, & Sabelliani damnati.

Celebrata eodem anno synodus Gangrensis in Paphlagonia, cui Osius quoque interfuit. In ea damnatus est Eustathius quidam, (non Sebastenus Episcopus, quod vulgò creditum) sed Euctatus discipulus Petri Anachoretæ, sive impostoris in Palæstina.

HÆRESIS EUSTATHII SIVE EUTACTI.

1. **C**onjugia inhibebat, & ideo in domibus conjugatorum orationes fieri, imò ab eis quoque Sacerdotibus, qui ante Ordines Sacros legitimo matrimonio juncti erant, benedictionem accipere prohibebat.

2. Docuit superstitiosè à quibusdam cibis abstinendum esse, & proculcatis jejuniis & abstinentiis ab Ecclesia indultis voluit, ut à suis die Dominico jejunaretur.

3. Episcopalem habitum cum Philosophico habitu permutare cogebat.

4. Fœminas curabat tondendas, & sic detonsas virili habitu indutas incedere.

J. G.

5. Jubebat non in templis, sed in domibus
privatis communionem à suis celebrari, dete-
ctis sepulchra Martyrum, & ecclesias.

6. Sanctos nec venerandos nec invocandos
esse censebat.

7. Spiritum S. nec Deum appellabat, nec
creaturam vocare audebat.

Constantinus prohibet aruspicinam;
immunes facit Clericos ab omnibus mune-
ribus onerosis; facultatem concedit, re-
jectis magistratibus civilibus, ad Episcopo-
rum judicium provocandi: aliisque privi-
legiis Christianos exornat, & fovet.

(320.) Constantinus abolet pœnas
contra orbos & cœlibes latas in lege Papia,
quibus à successione suorum arcebantur,
idque ob defectum civium, quibus ob bel-
la civilia urbs exhausta erat. Cui legi S.
Ambrossus contradicit exemplis osten-
dens, ubi paucae Virgines sunt, ibi etiam
homines pauciores esse, & ubi virginitas
plus floret, ibi numerum quoque homi-
num majorem reperiri *Ambros. de Virg. lib. 3.*
Abolet item consuetudinem cruces eri-
gendi pro fugitivis & latronibus in
reverentiam sanctæ Crucis
Salvatoris.

DECAS III.

✻ Ab anno 320. ad 330. ✻

321. **D**onatistæ constituunt sibi Romæ
✻ Episcopum quendam suarum
partium, Victorem Garbientem dictum,
ut Romæ habentes aliquem Episcopum
nomen simul Catholicum retinerent.

Victori successivè usque ad tempo-
ra Optati quinque successi sunt. Et cum
intra urbem conventus habere eis prohi-
bitum esset, in quadam montium vicino-
rum spelunca convenientes appellari ce-
perunt MONTENSES, fuitq; Donatus tanto
fastu elatus, ut per nomen suum tanquam
Deatri cuiusdam jurare suos juberet.

Eodem Donato docente, & ut putat
Baronius, adhortante, oborti sunt in Africa
Circumcelliones sive Circelliones, sic di-
cti, quòd circum cellas vagarentur, quos
à Donato AGNOSTICOS, & Præfectos eorum
DUCES SANCTORUM nominatos esse Opta-
tus scribit.

**HÆRESIS CIRCELLIONUM SIVE
CIRCUMCELLIONUM, QUI ET
SCOTOPITÆ & CIRCUITO-
RES DICTI SUNT.**

Hæc secta Donatistarum eos Martyres nun-
cupabat, qui sibi manus inferrent, vel in
aquis

aquas semetipsos demergerent, vel è rupibus precipitarent. Quam ob rem circumibant terram, & ab iis, quos in itinere obvios habebant, violentam sibi mortem flagitabant, & extorquebant, minitantes nisi hoc facerent, se illis mortem eandem, quam sibi deposcerent, & Martyrii lauream collaturos esse.

(322. 323.) Constantinus adigit Gentiles, ad celebrandum diem Dominicum cum Christianis. Sed quantum edicto isto rem Christianam promovit, tanto iterum altero edicto afflixit, quo prohibitam à se aruspicinam publicè iterum celebrari indulfit, quando ex aruspicum responsis, urbs ob aliquod sacrificium lustranda videbatur. Voluit igitur Gentilium furorem reprimere, ut fautor Christianorum æquè ac gentilium, nec his, nec illis accedere plùs videretur. Abusi sunt interim gentiles hoc edicto contra Christianos, quos ferociter exagitare cœperunt, præsertim in absentia Imperatoris, ita ut Sylvester Papa necessariò se occultaverit; donec alio edicto pro Christianis transmissò ab Imperatore, rabies persecutorum nonnihil frænata fuit.

324. Cæsus est hoc anno Constantini Augusti Filius Julius Crispus, jussu Parentis accusatus, quòd stuprum Faustæ nover-

cæ inferre attentasset. Interfectus etiam Licinius Junior, in cuius necis causa afferenda quia scriptores antiqui variant, divinare non licebit.

De Crispi innocentia memorant historici, fuisse eam Constantino patefactam & Faustæ novercæ impudentiam simul detectam, quam ideo in balneo inclusam suffocari iussit.

Fuit autem Crispus victoriis insignis, castitate cæterisque moribus conspicuus, & longè major futurus, si per mulieris impudentiam, & novercale odium vivere licuisset. Necem tam insignis optimique nepotis inconsolabili dolore Helena avia profecuta est, & dolores suos recordatione dolorum Christi sedatura in Palæstinam migravit.

Ad hunc annum refert Baronius baptismum Constantini Magni. Cum Imperatori lepræ curandæ causâ medici balneum ex infantum sanguine præscripsissent, SS. Apostoli Petrus & Paulus in quiete apparuerunt, præcipientes ei, ut si mundari vellet a leprâ, omisso immani & impio balneo, à Sylvestro (tunc temporis in monte Soracte latitante) baptismo tingeretur. Cui mandato obtemperans Imperator & per Christianorum lavaerum

tum

tum ab animi tum corporis lepra sanatus, mox in omni ditione Romani Imperii templa ædificari iussit, sublatisque inanum Deorum simulacris, vero Deo Christianorum cultum exhiberi: Excitatas basilicas donis ac muneribus magnificentissimis exornavit: leges omnes contra Christianos unquam ab antecessoribus latas abrogavit: privilegiis econtra & gratiis ac juribus liberaliter insignivit. Ardorem magnum, quo flagravit, Christi honorem augendi insigni spectaculo exhibuisse scribitur: quando octavo post baptismum die venit ad confessionem B. Petri Apostoli, & diademate ac chlamide depositis, acceptoque bidente, terram primò aperuit ad fundamenta basilicæ ponenda: & deinde ob numerum duodecim Apostolorum totidem cophinos terrâ plenos propriis humeris asportavit, imitatus in eo Vespasianum Imperatorem, de quo Svetonius narrat, ruderibus purgandis primam admovisse manum. ac suo collo, quædam extulisse.

Quanto Constantinus honore Christum in Vicario suo Sylvestro & successoribus ejus veneratus fuerit, ipse refert in decreto donationis à se ecclesiæ factæ, ubi scribit, se etiam pro reverentia B. Petri tenentem frenum equi, stratoris officium Sylvestro exhibuisse. I 5 Ro.

(284.) Romæ celebratur Synodus sub S. Sylvestro convenientibus Episcopis, quibus à Constantino ad iter vehicula suppeditata & annona. Interfuit quoque Concilio Constantinus Imperator cum matre sua Helena una cum Calphurnio Præfecto urbis, qui ex gentili factus erat Christianus, leguntur etiam Presbyteri plurimi, Diaconi, & universus Clerus Romanus ornasse conventum illum, ac prima quasi Christianæ pietatis Encænia concelebrasse. In hac synodo post damnatam Arii hæresim multa instituta sunt pertinentia ad disciplinam, pacemque & œconomiam ecclesiasticam, redditibus jam tunc affatim affluere incipientibus.

Constantinus in honorem Sedis Apostolicæ cogitat cedere Româ, dominatu ejus Pontifici relicto, & novam urbem quæ imposterum Sedes Imperatoria & nova Roma esset, ædificare. Eligitur in hunc finem Byzantium, non absque signis cælestibus. Cum enim Ilium resuscitare vellet ut ibi sedem Imperij figeret, contigit prodigiosè, ut ædificantium instrumenta nullâ hominum manu vel arte in adversû littus translata reperirentur; Sed & aquila sustulit funiculum cæmentario-

rum, & juxta Byzantium dejecit. Cedrenus idem de lapidibus affirmat: Addit Nicephorus, cum Imperator apud Byzantium novæ urbis ambitum definiens circumiret, & comitibus ejus ulterius quam conveniret, pomeria urbis proferre videretur, cuidam ex eis roganti, *Quousque tandem Domine?* confestim respondisse, *Eo usque, dum qui me præcedit ductor substiterit.* Ex quo manifestum videtur, cœlestem quandam virtutem præivisse quâ, monstrante magnitudinem urbis definiverit.

✽(325.)✽ Celebratur Nicææ in Bithynia concilium primum generale, cui interfuerunt 318. Episcopi; Præfederunt legati Pontificis Romani Vitus & Vincentius Presbyteri; Osius Cordubensis Episcopus egregiè disputavit, nec non Athanasius, tum Presbyter duntaxat, ab Alexandro eò deductus.

Cum Ariani Episcopi Eusebius Nico-mediensis & Eusebius Cæsariensis, Paulinus Tyrius, Menophantes Ephesinus, Theognis Nicænus, Mares Chalcedonensis aliique suæ causæ diffiderent, varios proposuere libellos Imperatori adversus Catholicos Episcopos, quos Constantinus publicè incendit, atque hæc crimina & criminationes suâ purpurâ obvelandâ &

DEI iudicio reservanda esse, sapienter edixit. Ergo ad causas Ecclesiæ totus cætus conversus est, & statutum, ut eodem die ab omnibus pascha celebraretur, hoc est die Dominico, qui proximè succedit decimo lunæ primi mensis, hoc est, cuius 14. luna vel cadit in diem verni æquinoctij 21. Martij, vel propiùs ipsum sequitur, Damnata quoque hæresis Arii, & conditum Symbolum, quod Nicænum dicitur; Ariani Palinodiam recantare coacti sunt, & Arius cum suis receptus in communionem, sed ea lege, ut nunquam Alexandriam Arius rediret. Duravit hæc synodus a 13. Kal. Julij, ad 8. Kal. Septembris, non tribus annis ut quidam perperam asseruerunt. Probata sunt acta hujus concilij a Sylvestro in alia synodo Romæ hunc in finem coacta, Constantino opem duntaxat ferente, & ne quid turbarum accideret, sapienter ac fortiter providente.

✠(326.)✠ S. Athanasius Alexandriae Episcopus creatur post Alexandrum demortuum, frementibus Arianis, quorum malleus erat.

Meletius cum affeclis turbat ecclesiam & Arianis conjungitur. Constantinus autem, quos obstinatos in sua hæresi audivit post Nicænum, eos edictis persequitur,
oneri-

oneribus diversis obligat, & privat Catholicorum privilegiis; imò cum Novatianis, Valentinianis, Marcionitis, Paulianis & Cataphrygibus aliisque conventus quocunque modo agere prohibet. Unde plures saniora consilia secuti ad ecclesiam redierunt.

Fana Deorum æquè in Oriente, quàm Occidente jussu Constantini destruuntur. Hierosolyma nova opposita Hierosolymæ antiquæ ædificatur, & templis exornatur, quorum præcipua eaque celeberrima in loco resurrectionis, & in monte Oliveti, ac Bethleemi. Quæ loca Ethnicis supra modum erant profanata idolis.

S. Helena pietatis studio Hierosolyman profecta crucem Domini miraculosè detectam reperit, & partem illius ibi reliquit, aliam secum Romam deportavit; una cum clavis: qui si plures quàm tres jam inveniuntur, hi non affixere Christum, sed crucis brachia conjungere, vel etiam Martyres, qui membra Christi vocantur, crucibus affixerunt.

Piè creditur, Helenam ex his clavis duos accommodasse in frenos ad robur & victorias contra hostes impetrandum & unum diademati Imperatorio adhibuisse; quartum autem in mare Adriaticum conjecisse, ad mitigandum mare, quod

quod in eo loco, qui vorago navigantium vocabatur, naufragiis infame fuit, & ex eo tempore cessasse ibi naufragandi pericula, mari penitus mansuefacto.

Helena octogenaria pie obit, & ut probabilior fert historica narratio, Romæ sepelitur, Mausolæo à filio honorata.

S. Nicolaus Myrhæ in Lycia commoratus noctu apparet Constantinopoli Imperatori ac Præfecto Ablavio, & absterret a nece inferendæ tribus militiæ tribunis innocenter ad mortem damnatis. Qui absentis opem in catenis implorârunt.

✱(327.)✱ Constantia uxor Licinij Imperatoris favet Ario contra Athanasium.

Christi Evangelium per captivum quendam Frumentium Tyrium ejusque discipulum Ædesium similiter Tyrium ad Indos defertur, & magnâ populi conversione suscipitur. Similiter per captivam quandam foeminam Christianam Iberi unâ cum Rege Bacurio ad fidem Christi perducuntur, & missâ ad Constantinum legatione, sacerdotes impetrant, ut plenius informentur.

✱(328.)✱ Antonius Monasticæ vitæ institutor celeberrimus à S. Athanasio in-visitur.

Romæ & Mediolani prima Cænobia & alibi

alibi passim tum intra tum extra urbes
 edificantur, & monachismus variis in lo-
 cis clericatui conjungitur, ut Episcopi
 etiam ex monachis crearentur.

Fuit autem tunc temporis, ut Hieronymus
 scribit, triplex monachorum genus; Cœnobite,
 qui Samses, hoc est in commune viventes, &
 Anachoretæ qui soli per deserta habitabant, &
 tertium genus, quod Remoboth nuncupabatur,
 qui bini & terni nec multo plures simul habita-
 bant, idq; in urbibus potissimum & castellis, suo
 arbitratu ac ditione de eo quod laborassent in
 commune viventes, sed cum nimia rerum om-
 nium affectatione, & minori rerum divinarum
 solitudine. Cassianus memorat etiam quartum
 genus, quos Sarabaitas vocabant, qui semetipsos
 à cœnobiorum congregationibus sequestrabant,
 sic enim exemplo ipsius Antonij primi cœnobi-
 archæ factum est, ut ordine quodam reciproco
 anachoretæ parerent cœnobitas, & cœnobite
 anachoretas, qui scilicet consensu superioris ac
 Patris omnium Præsidis sic solitarie vivere per-
 mittebantur, ut tamen vinculo quoque obedi-
 entia adstringerentur.

(329.) Constantinus Arianos rede-
 untes ad vomitum & Athanasium protervè
 exagitantes jubet, ut secundum priorem
 synodi sententiam sedibus suis expel-
 lantur.

✽(330.)✽ V. Idus Maji Constantino-
polis dedicata est, ac D. Virgini consecra-
ta, dictaque nova Roma sive secunda, tan-
tum veteri inferior, quantum hæc nova super
reliquas urbes emineret. Hanc urbem Impera-
tor totius Orbis Romani spoliis locupleta-
vit. Collocata est tam situ opportuno, ut
rectè Bimaris dicatur, quia quolibet flante
vento semper naves admittit, & digna se-
des Imperatorum est, cui meritò Europa
Asia & Africa subjiatur.

Novâ & legibus ritè institutâ, Con-
stantinus novos magistratus & novum
ritum, ac numerum præfecturarum &
officiorum pro Romani Imperii admi-
nistratione inducit, cumque antea duo
tantum essent Prætorij Præfecti, nunc
quatuor constituit, inter quos Provincias
Imperii dividit, quibus summa post Impe-
ratorem auctoritas, & cæteri omnes ubi-
que magistratus ac Palatini & Duces ex-
ercituum subiecti essent.

Olynus Gallicanus divinitus subigit Scy-
thas, usus consilio cubiculariorum Con-
stantiæ filia Constantini, quam illi pater,
si victor rediret, despondit. Erant autem
cubicularij Joannes & Paulus ambo post-
modum martyrio affecti, qui Gallicano in
angu-

angustias à scythis compulso, & in peregrinandi extremam necessitatem coniecto, traferunt, ut se Christo devoveret, quod ubi Gallicanus præstitit, auxilio per angelos, cruce præviâ, ministrato Scythas vicit, & consulatum à Constantino obtinuit, nuptias autem Imperatorias amore Christi sprevisse videtur, cui seipsum postmodum cum omnibus bonis suis ad Ostia Tiberina consecravit.

DECAS IV.

✿ Ab anno 330. ad annum 340. ✿

331. Meletiani & Eusebiani S. Athanasium fictis criminibus exagitant, videlicet de fracto calice per Macarium Presbyterum Alexandrinum, qui defenderat S. Athanasium apud Imperatorem contra calumnias Meletianorum, & hæc causa vindictæ: deinde de Arsenio occiso. Erat autem Arsenius Episcopus factionis Meletianæ, quem, ut calumnia succederet, abdidit, & interim manum cujusdam tanquam ex ejus corpore abscissam ad ostentationem, circumtulit. Cum verò Ischyra à suis reprehensus veniam ab Athanasio postulasset, & publicè dato libello

con-

contestatus esset, se à Meletianis subornatum esse ad ejusmodi calumniam struendam, detecta quidem fraus est, Meletiani tamen eadem adhuc crimina passim jactantes, ad Imperatorem detulerunt. Sed operâ & longâ inquisitione tandem ab Athanasio & Diacono suo exploratore inventus Arsenius (qui se Arsenium tamen primò negabat, sed tandem convictus & confessus est) sycophantiis agnitis, & rejectis Eusebianis accusatoribus, Athanasij Innocentia ab Imperatore magnificis litteris declarata est, & Arsenius atque Joannes supremus Meletianorum Antistes supplices ab Athanasio veniam rogantes à schismate ad Catholicam communionem redierunt.

*(333. 334.) Joannes suafu Eusebianorum resilit ab Athanasio, quem unitis fraudibus & nequitiis denuo Ariani tam graviter accusant apud Imperatorem, ut is malè credulus synodum Episcoporum Cæsareæ Palæstinae celebrandam indiceret, cum verò Athanasius detrectaret subire judicium in ea civitate, cui Eusebius Episcopus præerat, mutato concilii loco jusse est Tyrum Petere, quò convocati erant Episcopi ad Constantinæ basilicæ dedicationem.

(335.) Celebratur famosum concilium

gillum Tyrium, ad quod Athanasius venit cum suis Ægyptiis Episcopis, inter quos eminebant Paphnutius & Potamon nobiles Confessores. In hac synodo, qui præesse debuerat, victus stetit, quod tam iniquè tulit lacrymans Potamon, ut Eusebio Cæsariensi exprobraret suam in persecutione apostasiam. Quæstio tum agitata de fracto calice, & occiso Arsenio Ischyra qui antea ab Athanasio veniam rogaverat, mendaciorum telam iterum texente: Arsenius autem, quem ad necem Eusebiani quærebant, tum Tyri tam prudenter occultabatur ab Athanasii amicis, ut id Arianos prorsus lateret. Calente ergo iudicio, & manu Arsenij iterum ostentatâ, inductus est Arsenius, & ab omnibus cognitus fabulam cum suis manibus ostendit, frementibus adversariis Athanasij.

Scribit etiam Theodoretus, scortum ab iisdem corruptum, ut sibi ab Athanasio pudorem ereptum conquereretur: sed Timotheus Presbyter inductus & fingens se Athanasium esse, à meretrice, quasi Athanasius accusatus calumniam accusantis, & innocentiam accusati patefecit. Restabat calix effractus à Macario, pro quo crimine probando ex Maræote testes mendaces adduxerunt, viris probis rejectis, omnis mali

mali furfuris homines Judæos, & Eusebianos. Quibus auditis Athanasius damnatus, & Episcopatu exutus, atque Alexandria hæerere prohibitus est, Joanes autem ejusque factionis Episcopi cum Ario in communionem recepti, multum indignante cum suis Paphnutio. Ischyra super vir mendacissimus, qui nequidem Presbyter erat, Episcopus renunciatus est. Omnia denique ab Arii fautoribus sic perturbata, ut satis colligeretur furente odio judicium peractum esse.

Moritur sub anni finem Sylvester Papa, cui successus est Marcus, sed hic tantum ostensus ecclesie.

Romæ in antris & speluncis vitam celestem traducens virgo ROMANA nobilissima Calaphurnij præfecti a Sylvestro baptizata, claruit virginitate, & miraculorum gloria.

✠(336.)✠ Athanasius Constantinopolim causam suam agit apud Imperatorem, sed Episcopi quoque sex impudentiores ex Arianis vocati comparuerunt, qui nihil memorantes de calice fracto, vel Arsenio occiso, asseruerunt Athanasium minatum esse, se impediturum, quod minus ex Ægypto de more frumentum Constantinopolim mitteretur, & illarum minarum quinque

illam

que

que testes Ægyptios Episcopos produxerunt, qui olim ab Athanasio steterunt, nunc corrupti ab Eusebianis in suum Episcopum dixere testimonium. Itaque iratus Imperator eum Treviros exulem ire jubet: ubi per honorificè exceptus est, à Maximino hujus urbis Episcopo. Adhæc iidem Ariani expellendum curârunt inimicum sibi, Athanasij amicum Marcellum Ancyranum: Sed & Arii restitutionem in sedem Alexandrinam impetrârunt: qui tamen cum turbas ibidem excitâset, Constantinopolim ire jussus ab Imperatore, ubi confessionem fidei subdolam edidit, expunctâ voce *Consubstantialis*. Atque ita jussus est Alexander Constantinopolitanus Episcopus eum in communionem recipere: ille tamen recusavit hæresiarcham admittere, totaque nocte Deum rogavit, ut ipse aut Arias à Deo tolleretur. Sequenti autem die, dum idem Arius pergît ad synaxim, publicas ad latrinas divertens ibidem & intestina & miseram animam evomuit, Judæ Iscariotæ vitâ & morte simillimus.

Constantius filius secundò genitus Constantini, nubit Eusebiæ sceminæ, eruditione insigni, sed Arianâ hæresi infectæ, ex qua proles non suscepit:

Marcus Papa diem obit, cum in Pontificatu

catur nonum mensem non expleviffet: Cui
 fuccedit Julius patriâ Romanus, contu-
 lit ille Epifcopo Oſtienti jus pallij, quo
 uteretur ſi Romanæ urbis Epifcopum con-
 ſecraret.

*Est porro pallium ſignum ſummi honoris, &
 plenitudinis poteſtatis, ita dictum, tametsi pal-
 lio haud ſimile ornamentum ſit, quia inheret
 dum Pontifex ſacra peragit, indumento illi,
 quod nos Planetam appellamus, & aliqualem
 formam pallij præ ſe fert.*

✽(337.)✽ Constantinus prope Nico-
 mediam in villa quadam Achirona dicta
 emoritur, ipſo die Pentecoſtes, de Eccleſia
 Chriſtiana meritiffimus Imperator, quem
 Eccleſia Græca ut ſanctum veneratur. Cor-
 pus ejus Conſtantinopolim Auguſtiſſimâ
 pompâ delatum eſt, & conditum in baſili-
 ca Apoſtolorum, exequias honorificentif-
 ſimè adornante Conſtantio.

Poſt Conſtantini mortem Auguſti re-
 nunciati ſunt tres liberi ejus, Conſtantinus,
 Conſtantius, & Conſtans, qui ſic Imperi-
 um Romanum partiti ſunt, ut Conſtanti-
 nus Gallias & quicquid eſt trans Alpes ob-
 tineret: Conſtans Romanus, Italiam, Afri-
 cam, Siciliam, & reliquas Inſulas cum Illy-
 rico, Macedonia & Græcia regeret, Con-
 ſtantius denique Thraciam, Aſiam, Orien-
 tem cum Ægypto moderaretur. Con-

Constantius liberis nactus habenas sui Imperii, mox in Parentis sui fidiiores ministros & propinquos favere cepit, Dalmatius Cæsar, Constantius Constantini Magni frater, & Hannibalianus, quos Constantinus Magnus Purpurâ & honoribus exornârat, militari tumultu vel jubente vel permittente Constantio quamprimum sublatis sunt: quibus adjunctus est Optatus à Constantino Patricii primariâ dignitate condecoratus: sublatus quoque Ablavivus Præfectus Prætorius, vir quam opibus potens tam avarus. Idem torrens sanguineæ crudelitatis rapuisset cum Dalmatio Cæsare, filio Dalmatii fratris Constantini etiam Gallum & Julianum, nisi illum infirmitas & desperata valetudo, hunc autem tenera ætas servasset: qui postmodum jussu Constantii summâ variis disciplinis industriâ & sacris etiam litteris instructi sunt, ut cooptatis in Cleri ordinem spes omnis regnandi adimeretur.

Non tantum confanguineis cladem intulit Constantius statim ab initio sui regiminis, sed etiam Orthodoxæ fidei infestus hic Cometa effulsit in folio. Siquidem Ariani favore ejus elati nihil non ausi contra Ecclesiam & Christi divinitatem: open & patrocinium suæ hæresis mendicantes
ab

ab Eunuchis Imperatoris, qui cum impropres sint, indecorum quoque; duxerunt Deo, si is filium æqualis substantiæ genuisse diceretur.

Itaque ad resistendum potentiæ Ariatorum à Julio Pontifice Synodus Romæ celebrata, convenientibus 116. Episcopis in qua acta Concilii Nicæni confirmata & hæresis Arii iteratò damnata est.

✠(338.)✠ Athanasius a Constantino Juniore restituitur suo Episcopatu Alexandrino & magnâ lætitiâ suorum recipitur, invito licet Constantio, permittente nihilominus ne fratrem natu majorem id Constantini magni jussu facientem offenderet. Similiter propter Athanasium exules Ægyptii Episcopi ad suas sedes remeare permisi sunt.

Constantius insanabili ulcere percussus redire jubet Antistites Catholicos Spiridionem Episcopum Trimithundis, & Tryphillum ejus discipulum postea factum Episcopum Ledrensen, quorum precibus & impositâ Spiridionis manu illico sanatur, quod ipsi futurum per hosce sanctos antistites nocturna visio exhibebat.

Eodem tempore Sapor Rex Persarum Nisibin munitissimam urbem Mesopotamiæ immenso exercitu cingit, sed precibus

bus S. Jacobi Episcopi Nisibensis immixtis
in exercitum ejus cyniphum & culicum
examinibus ab obsidione divinitus repel-
litur.

Constantius factus Pharao induratur ad-
versus Catholicos.

(339.) Ariani iterum accusant Atha-
nasium apud Romanum Pontificem & Im-
peratores Occidentis Constantinum &
Constantem, calumniis antiquis novam
hanc adjicientes, quod frumentum soli-
tum exhiberi ex Constantini Imperatoris
liberalitate Ægypti ac Lybiæ viduis furi-
puisset. Quas criminationes, cum per
legatos suos Athanasius evidenter refutaf-
set, Eusebiani & Ariani concilium gene-
rale postulârunt.

Sancitur lex ab Imperatoribus contra
adulteros, quâ statuitur, ut deprehensi &
convicti culeo vivi insuantur, vel combu-
rantur. Vocantur adulteri in lege illa
sacrilegi ut constet fuisse tunc temporis
agnitum matrimonium Christianorum ut
peculiare ecclesiæ Sacramentum.

(340.) Athanasius Romam venit ad
dicendam causam in synodo congregata;
Eusebiani autem a Julio vocati venire de-
trectant: in eadem synodo Symbolum S.
Athanasij confectum est.

K

Pau-

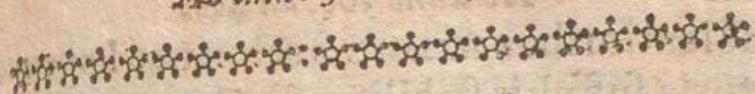
Paulus Episcopus Constantinopolitanus à Catholicis electus, abdicatur à Constantio. & Eusebius hæresiarcha Arianus intruditur.

Eustathius Antiochenus Episcopus per quandam, ab Arianis auri pretio conductam meretriculam de adulterio accusatur, & quasi verba contumeliosa de matre Constantini Junioris evomisset delatus in exilium Adrianopolim relegatur, & ibidem piè moritur. Euphronius autem Arianus in sedem Antiochenam subrogatur. Quod idem multis aliis Catholicis Episcopis contingit.

Obijt hoc anno Eusebius Cæsariensis Arianae factionis signifer, propugnator apertissimus, & inter Arianos facile Princeps, uti eum S. Hieronymus appellat. Malè igitur à nonnullis inter sanctos notatus est, absit virum quem secunda Nicæna synodus execrata est, virum impenitentem inter sanctos censere.

Constantinus Junior Constantis fratris conditiones invadens latrocínio potius, quam iusto bello, ab hujus militibus prope Aquileiam interimitur, & corpus in Alsam fluvium projectum, non Imperatoris sed grassatoris sepulturam invenit, dignus fuit meliori fato S. Athanasii & Catholicorum egregius defensor, & fortissimus obex Arianorum.

DECAS

DECAS X.

✽ Ab anno 340. ad annum 350. ✽

341. Celebratur Pseudo-Concilium Antiochenum, & simul Encænia Domini Aurei, quo nomine appellata est basilica à Constantino Magno ædificata. Convenerunt Episcopi, à Constantio tunc præsentate ad Encænia vocati, plures quam 90. ex quibus Ariani 36. pauciores Catholicis, sed audentiores numerabantur, gratia scilicet & favore Imperatoris inflati. In ea synodo abdicatus est Athanasius & suffectus Eusebius. Sed hoc recusante propter metum plebis, electus est Gregorius Cappadox & Eusebius præpositus est E-messienæ Ecclesiæ, vir impius, & discipulus Eusebii Cæsariensis. In hac synodo nomen *orthodoxa* callidè suppressum est, editique canones 25. In corpus canonicum postea recepti, non quia prodierant à malis (horum enim nomina callidè suppressa sunt,) sed quia boni censebantur.

Observandum circa hoc concilium Baronius monet, ea quæ in hoc conventu statuta, & simul pessima & abominanda sunt, non à pluribus Catholicis, sed ab in-

K 2

solenn-

solentioribus Arianis auctoritate Imperatoriâ suffultis stabilita esse. Quem versipelles hæ vulpeculæ ædulationibus suis decipiebant, nihil aliud gannientes, quam Verbum DEI, Verbum DEI & Orthodoxam Ecclesiam, Arium & Arianam hæresim ore & scripto execrantes, corde autem & opere pertinacissimè simul & dolosissimè propugnantes & propagantes.

Julius Papa Romæ in synodo 50. Episcoporum cognitâ causâ Athanasij innocentiam ejus declarat & absolutum ad communionem & Agapem recipit, similiter Marcellum Ancyranum damnatum Constantinopoli ab Eusebianis absolvit.

**HÆRETICI AUDIANI SIVE ODIANI,
AUT VADIANI IDEMQUE ANTHRO-
POMORPHITÆ DICTI.**

Eodem turbulento tempore partus novus inferni erupit satore Audeo Syro deformis hæresis.

1. Docuit Audeus Deum carnali cogitatione concipere similem formæ hominis corruptibilis, & consequenter de corporea similitudine exposuit illa verba, Gen. 1. v. 26. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.

2. Anthropomorphitæ celebrabant Pascha more Judæorum decimo quarto die lune, quicumque esset ille dies hebdomadæ.

3. Damnabant Catholicos Episcopos, quod illi haberent temporales facultates, nefas id esse dicentes, & prætexentes Apostolos illis caruisse.

4. Dixerunt tenebras & aquam & Signem esse ingenta.

(342.) Gregorius militari manu per Philagrium præfectum in sedem Alexandrinam se intrudit, nihil veritus impios quosvis armare in Ecclesiam, Ethnicos enim & Judæos immisit, à quibus nudatæ sacræ Virgines, Monachi obstricti, plebs indignè vexata & ægrè ex eorum manibus Athanasius se subduxit, ad necem quæsitus. Similiter sævitum est à lupis in alios ecclesias. Potamon magnus confessor tot plagis conscissus est, ut ex illis obierit pro libertate ecclesiæ martyr. Hæc cum audisset Julius, collectâ synodo Arianorum Epistolam confutavit, nondum autem in eos sententiam pronunciavit, quia sub nomine Catholico adhuc latebant. Cum verò Gregorius legatum quoque misisset Carponam Arianum manifestum, cum nec alloquio, nec aspectu Julius dignatus est, ut ostenderet, quo esset in eos animo, qui hæretici esse convicti sunt.

Eusebius antea Nicomediensis, nunc Episcopus Constantinopolitanus uti impiè vixit, ita moritur. De cujus successore valde

K 3

tumul-

tumultuatum est, Catholicis Paulum, Arianis Macedonium suggerentibus. Itaque Constantius misit Constantinopolim Hermogenem Ducem, à quo Paulus civitate expulsus, & multatus insuper dimidia parte frumenti, quod ex Magni Constantini liberalitate singulis annis accipiebat; sed tandem Hermogenes à populo discerptus pœnas dedit tum suæ, tum Imperatoris crudelitatis.

✱(343.)✱ Paulus primus Eremita natus 113. annos à S. Antonio nonagenario invisitur, corvo dimidium panem alias deferente, nunc autem in adventu Antonij annonam duplicante. Post discessum Antonij migrat in cœlum, Leonibus officio vespillonum fungentibus.

Movetur in Perside gravis persecutio contra Christianos, & occiditur in testimonium fidei inter alios plurimos Simeon Seleucia Archiepiscopus, & Usthanes Princeps eunuchorum, & regis nutricius cum aliis centum Episcopis & Presbyteris.

Neo Cæsarea in Ponto terræ motu tota subversa est, illâ tantum ecclesiâ exceptâ, in qua corpus S. Gregorij Thaumaturgi quiescit, ubi tunc Episcopus & populus congregati pariter Deum rogabant sacra offerentes.

(344.) Concilium Antiochenum secundum celebratur, in quo novam fidei formulam Ariani cuderunt, quæ ab occidentalibus merito rejecta fuit.

(345. & 346.) Concilium Agrippinense seu Colonense celebratur adversus Euphratem ejus civitatis Episcopum, negantem Christi divinitatem, qui etiam ob eam causam depositus est.

(347.) Concilium Oecumenicum Sardicense cogitur secundum indictio- nem Julij Pontificis superiore anno factam, de quo Athanasius, qui interfuit, scribit convenisse in eo ex Occidente & Oriente Antistites numero plus minus ter centum, ex omnibus provinciis Orbis Christiani. In hoc Concilio damnati Ariani & absolutus est Athanasius, canones 21. conditi, & Græcè ac Latine editi. Ariani cum viderent in hoc concilio neque decreta sua neque fraudes vim habere posse, tacite diffuentes Philippis Pseudosynodum coegerunt ex Episcopis tantum suæ factionis, quam malitiosè quoque Sardicensem appellaverunt, in qua Julium Pontificem damnarunt, & decreta contra Athanasium lata stabiliverunt, atque ut orbi verè illuderent, aliquot etiam Arii propositiones damnarunt, dictique sunt ideo

femi Ariani. Hujus autem concilij acta
atque decreta Imperatoris auctoritate
divulgata sunt, ut plus innotescerent,
quam decreta veri concilii Sardicensis,
unde accidit, ut quibusdam scriptoribus
facta fuerit odiosa synodus Sardicensis,
scilicet inter veram & Pseudosynodum
Sardicensem non discernentibus.

✽(348.)✽ Sæviêrunt Ariani jussu Con-
stantii in Christianos, & præsentis Epil-
copos, ut Diocletianus revixisse videretur,
Stephanus Antiochiæ Episcopus Arianus
per Clericos suos facinorosos meretricem
in cubiculum Euphratis legati Pontifici
immisit, ut tam huic quam collegæ eius
Vincentio adulterii crimen impingeret.
Cum verò meretrix inscia fraudis & pu-
tans ad juvenem quendam se induci, ad
aspectum vetuli Episcopi horrisset, & ex-
clamasset, fraus agnita est, & Stephanus
quidem Antiochenâ sede jussu Constantij
expulsus, sed labes Ariana ideo non cura-
ta est. Stephano enim suffectus est Leon-
tius quidam eviratus, & propter nequi-
tiam suam nequidem dignus humanâ com-
munionem.

✽(349.)✽ Constans Imperator litteris
& minis agit apud Constantium fratrem de
Paulo & Athanasio in suas ecclesias restitu-
endis

endis, & eò tandem adigit metu gravissimi belli, ut Athanasium ad se Antiochiam evocatum benevolè exciperet, & actis universis abolitis, suum Alexandrinis Episcopum restitueret.

Celebratur primum concilium Carthaginense, curâ singulari Grati Episcopi & Imperatoris Constantis, in quo actum est, ut Ecclesia per Donatistas corrupta restitueretur.

Athanasio ad sedem suam reverso, Gregorius ab Alexandrinis occiditur.

(350.) Constans Imperator prope oppidum Helenam in Pyrenæo à Gvisone conscio perfidiæ Magnentii qui tyrannidem arripuerat occiditur anno Imperii 17. ætatis 30. Hunc Ethnici scriptores calumniantur; sed Athanasius eum Martyrem vocavit, & alii sancti Antistites eum in cælum receptum deprædicant. Magnentius autem Toporus cognominatus purpuram jam induerat Augustoduni, & operâ Marcellini Præfecti jam Imperator acclamatus erat. Auditâ ergo Constantis nece & rebellionem Magnentii, Vetranius Dux Pannonici exercitûs ipse quoque apud Mursam se Augustum dixit. Sed & Popilius Neopotianus Filius Eutropiæ sororis Constantini Magni, auditâ Constantis nece,

collecta militum manu tumultuariâ Romanam venit in habitu Imperatorio, sed oppressus est ab Aniceto Magnentii Præfecto Prætorio, & caput ejus præfixum palo. Constantius autem Netranionem ad suas partes pertraxit, exutumque purpurâ Imperatoriâ opiparè habuit; & sanè profuit ei tam molliter restitisse, ut Imperium potius dereliquisse, quam amisisse videretur.

Ursacius & Valens Ariani redeunt ad communionem cum Orthodoxis, penitentia libellis Julio Papæ oblati.

Apollinares duo Pater & Filius incipiunt seminare suam hæresin.

**HÆRESIS APOLLINARISTARUM,
QUI ET DIMOERITÆ DICTI.**

1. *M*ale intelligentes Verba S. Joannis **VERBUM CARO FACTUM EST**, docuerunt aliquid verbi divini mutatum esse in carnem, & carnem esse verbo coessentialem.

2. Inferebant ex hoc Verbum ex Beata Virgine non assumpsisse carnem.

3. Corpus suum Christum à cælo attulisse secum in Virginis uterum.

4. Verbum habuisse corpus sine anima, sed animæ officium ipsum Verbum in corpore gessisse.

5. Aliqui ex Apollinaristis, qui concedebant Verbum

Verbum corpus cum anima assumpsisse, negabant
nihilominus assumpsisse etiam intellectū, potenti-
am scilicet animæ, unde dicti sunt DIMOERITÆ.

6. Senior Apolloninaris dicitur etiam docu-
isse heresin Millenariorum, de quibus supra.

DECAS VI.

✻ Ab anno 350. ad annum 360. ✻

351. **C**onstantius moturus contra Mag-
nientium jubet omnes milites pri-
us baptizari, aut exui militari baltheo,
& ad pagos redire. Unde factum ferunt,
ut Ethnici vocarentur Pagani, quæ appel-
latio illis conveniebat, qui alicui militiæ
adscripti non erant, aut certè exinde de-
rivatum, quòd a temporibus Christiano-
rum non liceret amplius idola sua gentili-
bus colere in urbibus, sed fieri id tan-
tùm soleret in pagis.

Constantius & Magnentius tantâ utrin-
que clade congregiuntur prope Mursam,
ut hoc prælium Romani Imperii vires at-
trivisse creditum sit: victoria tamen stetit à
Constantio.

S. Martinus anno ætatis suæ 35. bap-
tizatur.

Habetur synodus Syrmii contra Photi-
num, ejusque hæresis damnatur.

Constantius mortuo jam fratre Constante liberior factus Paulum operâ Constantis restitutum iterum Constantinopolitano Episcopatu dejicit, & Macedonium Arianum in sede collocat, qui exulante Paulodirum in modum vexat Catholicos, adeo ut præter verbera, carceres bonorum direptiones, exilia etiam frontibus stigmata inureret, foeminis mamillas ferro candente perforaret, & servis abscinderet: & quod omnibus tormentis acerbius extitit, Catholicis sacra myſteria per vim ori ligno distento ingesserit, denique nihil crudelitatis omiserunt, ut Catholicos ad communicandum secum compellerent.

✽(352.)✽ Julius Pontifex moritur, cui sufficitur Liberius natione Romanus, ex patre Augusto, qui mox adit imperatorem de celebrando concilio.

✽(353.)✽ Constantius decretoriâ pugna aggreditur Magnentium, apud Murſam Pannoniæ urbem, eodem confusus Crucis signo, quo pater ejus Constantinus: & sic crucem, cruci Christianus Imperator Imperatori Christiano opponit. Fuit eim hoc primum prælium, quo Christiani conflixere cum Christianis, sed Imperatoribus utrinque impiis hinc fautore Arianorum. Et Inde tyranno nefario, ac

ac innocentissimi Imperatoris Constantis interfectore. Videbatur tamen remunerator liberalis Deus everforem idolorum Constantium hac temporali felicitate beare voluisse victoriam elargiendo contra tyrannum: qui ultimâ pugnâ in eas angustias redactus est ut gladio suo desperabundus incumbens sibi ignominiosam mortem & æmulo triumphi gloriam conciliaverit. Haud absimili facto interiit Decentius frater Magnentii qui eodem certamine victus laqueo sibi vitam finivit.

Hac victoriâ elatus Constantius ostendit, nihil esse infelicius felicitate peccantium; eò enim insanix & impietatis devenit, ut æternus orbis totius Dominus a suis appellari voluerit; vaserrimè abblandientibus Arianis, ut Imperatorem suum æternum Dominum appellarent, qui filium Dei æternum esse negarunt.

In hac pugna Valens Arianus Episcopus urbis illius, cum primum nuncium victoriæ Constantio in basilica Martyrum præstolanti eventum, afferret, festinus gratiæ Imperatoriæ aiceps, ut reverentiam sui majorem adderet, mentitus est Angelum victoriæ nuncium ad se venisse & jussisse Imperatori ante omnes alios fugam hostium referre.

Unde

Unde credulus Imperator postea palam
asseruit, non virtute exercitus sed meritis
Valentis hanc sibi victoriam obtigisse.

Apparuit hoc anno in die Pentecostes
Hierosolymis supra montem Oliveti usque
ad Golgatha se protendens ingens Crux in
cælo ex luce : nec vaticinari licet aliud
quid portendisse, quam potentiam Chri-
sti per Crucem mundum subigentis uni-
versum, cujus divinitatem Ariani impug-
nabant.

✽(354.)✽ Gallus Cæsar Polæ in Istria
à Constantianis capitur, spoliatur orna-
mentis Cæsareis, & capite truncatur, ac
multi, qui Gallo favebant, tum Catholici,
tum hæretici, occiduntur, vel in exilium
amandantur: qua in persecutione, male
quoque metuens Julianus frater Galli Co-
nnum profugit, & inde in Græciam migra-
vit specioso scholarum visendarum præ-
textu, ut Gregorius Nazianzenus scribit,
reipsâ autem pessimâ intentione, ut regio-
nis illius sacrificos & impostores de rebus
suis confuleret.

Basilus Cæsariensis Cappadox, & Gre-
gorius Nazianzenus eodem tempore A-
thenis paribus studiis litterarum & pieta-
tis innotescunt, & mutuâ familiaritate &
sanctâ amicitia conversantur.

(355.) Celebratur Concilium Me-
diolanense à Liberio Papa quidem expe-
ditum, ut causa Athanasij ab Episcopis, qui
aderant ex Occidente trecentis judicare-
tur, revera tamen non tam Ecclesiastica
synodus, quam tyrannica consultatio fuit,
in qua hæreticus Imperator Constantius
præfedit, & Catholicis nihil, hæreticis
autem nefanda quæque indulta sunt. Ibi-
dem Eusebius Vercellensis Episcopus qui
vocatus iteratò cum venire recusasset, ipse
quoque comparuit tandem, & protestatus
est in faciem Imperatoris non se dicturum
sententiam, nisi singulorum Episcoporum,
qui adessent, fidem exploratam prius ha-
beret. Itaque producens Nicænam fidei
confessionem petiit, ut omnes prius sub-
scriberent. Cum verò Mediolanensis Epif-
copus Dionysius subscribere cæpisset, Va-
lens Arianus calamum & chartam violen-
ter è manibus ejus extorsit: posthæc mul-
tis clamoribus dissipata est synodus, Va-
lente & Ursacio cæterisque Arianis Epif-
copis metu plebis, quæ Catholicam fidem
egregio studio propugnabat, in Palatium
Imperatoris se subducentibus. Populus
quoque Mediolanensis deposito Catholico
& Auxentio Ariano Episcopo intruso for-
titer Imperatoris mandatum averfatus est,

nec

355.

nec unquam in communionem cum Ariano convenit. Exinde crudeliter iterum à Constantio in Catholicos Episcopos & præcipuè in Legatos Sedis Apostolicæ sævitum est, plerisque in exilium abactis nonnullis, Basilio etiam Diacono & socio legationis, ante exilium flagellis prius concisis.

Liberius Papa vi in exilium asportatur, & Felix, qui cum Arianis subscribendo communicavit, pseudopapa sufficitur similiter & Osius prope centenarius senex Episcopus Cordubensis quia restitit in faciem Imperatori & subscribere noluit, Sirmii exulare jubetur.

Hilarius autem creatur Episcopus Pictaviensis, ut veluti excelsa arbor (sic loquitur S. Hieronymus,) Ecclesiam suffulciret, & fidei periclitanti præsto esset.

In his motibus opportuna Juliano affulfit occasio ut Pallium philosophicum cum purpura Cæsarea mutaret. Constantius enim fortunæ suæ metuens & tot motibus sustinendis imparem se agnoscens, agente maximè Eusebiâ Imperatrice Julianum Patrualem fratrem è Græcia evocatum in Collegam Imperii adsciscit, & purpura induit, ac paulò post cum Helena virgine Constantii sorore matrimonio jungit.

Me-

Memorat Ammianus, Juliano cum Vien-
nam pervenisset, ab anu luminibus orba
acclamatum fuisse ipsum Deorum tem-
pla reparaturum.

(356.) Syrianus Dux jussu Constan-
tini diris modis Alexandrinam ecclesiam
exagitat, multis sacris Deo Virginibus &
Sacerdotibus, gladiis & sagittis confectis
Athanasius fugâ elabatur, & proposito
premio ei qui vel vivum aut caput demor-
tui detulisset, passim apud Catholicos æ-
què ac gentiles inquiritur, Episcopi insu-
per nonaginta Catholici Ægypto expel-
luntur, Herachio Comite Ariano homine
ibidem grassante. Admirabilis eluxit tunc
fortitudo Catholicorum fermè omnium
Episcoporum ac Clericorum, Monacho-
rum & populorum, virorum ac foemina-
rum, & præsertim Virginum sacrarum,
dum quævis potius tormenta, exilia, de-
portationes in metalla, lapidationes, de-
prædationes, denudationes, ignominias,
carceres, neces, ecclesiarum expilatio-
nes, incendia & everSIONES pati malue-
runt, quàm vel semel impiis hæreticis
communicare.

Athanasius ex latebris suis (latebat au-
tem in deserto inter Anachoretas uti pro-
babile est) apologias scribit. Similiter Lu-
cifer

cifer

cifer in loco manifesto sui exilii martyrii cupidissimus variis editis libris scelera Constantii aperte perstringit. Sed Martyrii Palmam invidentibus Arianis non tollitur, ærunnis tantum longioribus conficiendus. Eusebius quidem Vercellensis Episcopus, quod nollet hæreticis communicare scalarum proclivi tractu ad finem usque pertractus est, iterum ad summum revocatus, & denuo ad communicandum interrogatus, cum constanter negaret, iterum eadem iterumque perpeffus est. Ad majora tamen toleranda in plures annos superstes inter supplicia relictus. Gravioribus autem tormentis exagitati martyrium subjerunt Dionysius Mediolanensis, & Paulinus Trevirensis Episcopus.

Celebratur Biterris in Gallia Narbonensi Arianorum Conciliabulum, & Hilarius Biterrensis & Rhodanius Tolosanus Episcopus in Exilium eiciuntur.

Constantius Romæ triumphum agens de Magnentio, à nobilibus Matronis Romanis (maritis id facere recusantibus) ob Imperatoris hæretici metum precibus fortissimis eò adactus est, ut Liberium ab exilio revocatum sedis Romanæ restituerit, & cum Felice Episcopum agere jufferit. Populo autem uno ore in circo acclamante.

Elms

Unus Deus, Unus Christus, Unus Episcopus, votis Imperator annuit.

Eusebia Augusta cum sterilis ipsa fuerit, invidet Juliano propagationem suam, in hunc finem Helenam Conjugem Juliani ad bibendum venenum inducit. Et obstetricem mercede conducit, ut natam prolem masculam, plusquam conveniret, resecto umbilico, necaret. Deo nefas hoc permittente, ne in Apostatae sobole impietas propagaretur.

Eudoxius Arianæ sectæ Germanicæ Syriæ urbis Episcopus operâ & auxilio Cubiculariorum ab Imperatore fraudulenter inducto in sedem Antiochenam defuncto Leontio sufficitur, qui mox pro reducendo Aëtio tametsi frustra, quibus tamen fraudibus & viribus potest, laborat.

HÆRESIS EUDOXII ET AËTII EORUMQUE SECTATORUM,

qui etiam

EUNOMIANI seu ANONÆI

appellati sunt.

Cum Aëtius cognomento impius Eudoxio Episcopo Ariano (à quo Valens Imperator baptizatus est) se se adjunxisset, Eunomiūque habuisset discipulum ac secretarium, factum est, ut affectatores eorum diversis nominibus appellarentur, qui errores turpissimos docuerunt.

2. Ne-

1. Negârunt Deum Patrem dare esse filium, & filium ac Spiritum sanctum puras creaturas esse, ne quidem similitudine aliquâ intercedente cum Patre, impiè blasphemabant.
 2. Rebaptizabant accedentes ad se, cuiuscunque illi religionis fuissent.
 3. Formula rebaptizandi apud illos hæc erat, rebaptizo te in nomine Dei increâti, in nomine Filij creati, & in nomine Spiritûs sanctificati, ab alia creatura creati.
 4. Eorum, quos rebaptizabant, caput deorsum, & pedes sursum convertebant, eosque sic constitutos jurare cogebant, nunquam se ab ipsorum secta recessuros.
 5. Totam salutem in sola fide sua constituebant, & credenti permittebant omnem libidinem; & molliciem carnis, utpote quibus nullum etiam enorme scelus propter fidem ipsorum imputaretur.
 5. Vocabant per contemptum Catholicos Antiquarios, gloriantes novitate suæ doctrinæ fidei.
 6. Dacebant sectatores suos omnem verecundiam exuere, unde impudentissimi mortaliū fuerunt, & procacissimæ libidinis. Magistri Dicitur sunt Troglotidæ, quia secreta loca quæsiverunt, ad exercendas suas libidines, & erigendam Cathedram pestilentiæ.
- ✠(357.)✠ Concilium Syrmicæ ab Aria-

Arianis celebratum, in quo Photinum damnarunt ut Catholicam Romanam sedem potestate damnandi sub hac larva veritatis tuendæ æmularentur.

Erat Photinus jam antè in Concilio Sardicensi à Catholica Sede damnatus cum affectis suis Photinianis, qui etiam Homuncionistæ dicti sunt, quia Christum purum hominem esse asserabant.

Osius Cordubensis Episcopus subscribit fidei formulæ in Sirmiensi Synodo ab Arianis editæ, verberibus tormentisque adactus. Tanti viri lapsum immenso luctu profecti sunt SS. Patres, ut qui in tot tamque validis adversitatibus feliciter cursum vitæ suæ & Ecclesiæ suæ clavum moderatus, post tot maria ærumnarum superata, in portu salutis denique naufragium fecerit, totâ Ecclesiâ expavescente: de pœnitentiâ tamen ejusdè Osi resipiscens & retractantis hæresin vix dubitare licebit, si Athanasio prout meretur, fidem dare velimus, afferenti, eum plusquam centenarium fenem moriturum vim Arianorum protestatum esse, & hæresin eorum quasi ultimæ voluntatis suæ testamento condemnasse, ac piè in Catholica communione quievisse.

Similem & æquè lugubrem lapsum com-

MEMO-

memorat Athanasius de Liberio Papa quòd post multas ærumnas exantlatas & duorum annorum exilium tandem etiam ipse minis mortis ad subscriptionem contra Athanasium ab Arianis compulsus in eodem concilio Sirmiensi confenserit, imò & formulæ fidei subscripserit.

Subscripsit autem, ut Sozomenus advertit, formulæ primæ ad confutandum Photinum editæ, in qua asseritur filium Patri tam substantiâ quàm cæteris omnibus esse similem, omisâ voce *Consubstantialis*, quâ sanctus Hilarius & Virgilius Episcopus Tridentinus ut Catholicam agnoverunt. Non subscripsit autem posteriori fidei formulæ in eadem synodo editæ, in qua tum nomen *substantie*, tum *Consubstantialis* omissum est, & asserta est tantum similitudo Patris cum Filio, quæ techna impia fuit Arianorum ad reprobendam Semiarianorum formulam in Aneyrano concilio editam, quæ posito nomine *substantie*, & voce *Consubstantialis* omisâ magis Catholica videbatur, & à Constantio Imperatore approbari videbatur. Ex quo apparet, tametsi Liberius gravissimè deliquerit subscribendo, à fide tamen Catholica non defecisse, neque in hæresin incidisse, quia consubstantialitatem in personis divinis non

non negavit in formula, sed expresso nomine *substantia*, vocem *Consubstantialis* tantum professus non est.

Liberius Romam reversus omnium Catholicorum animos a se longè averfos invenit, eò quòd Constantio hæretico confenserit, & subscripserit Arianorum formulæ fuitq; hæc tanta populi commotio, ut nunc Felici Christianæ fidei vexillum erigenti firmissimè adhærerent, contra Liberium cum hæreticis quaquâ ratione communicantem. Imò a militibus Constantii carceres & cædes multi perpeti & affici martyrio maluerint, quam Imperatoris mandato de recipiendo Liberio obtemperare. Sed & Divinæ Providentiæ opus hoc fuit admirabile, quod prævaricante legitimo pastore & capite Ecclesiæ labefactato & deficiente (si tamen verè a fide defecerit) ita Felicem in fide rectâ confirmaverit, ut hæreticum Imperatorem damnaverit supremi Ecclesiæ capitis auctoritate & potestate usus, quam ipsi tunc Christus contulit, populo postulante, clero suffragante, universâ fidelium ecclesiâ consentiente. Denique dignum fuit hoc caput, ut Martyrij laureâ coronaretur, quam ei impositam fuisse jubente Constantio testatur corpus ejus inventum

tem-

tempore Gregorii XIII. tempore utiq; oportuno, quo de morte Felicis Papæ dubiâ rationum bilance causa ponderabatur. Tunc enim (sic cælo revelante secretum gratiæ) hæc inscriptio in lapideo laterculo exarata simul cum corpore inventa, est. **CORPUS SANCTI FELICIS PAPÆ, ET MARTYRIS QUI DAMNAVIT CONSTANTIUM.**

Felice defuncto Liberius ab Arianis recedens, receptus est à Romanis tanquam legitimus Romanæ Ecclesiæ universalis Pontifex, Vicarius Christi, & caput visibile, fortior à lapsu, & ad perfidiam Arianorum Anathemate fulminandam gloriosior.

✱(358.)✱ Julianus cum septem Alemannorum Reges vicisset, ab exercitu Augustus acclamatus est.

Nicomedia horribili terræ motu concutitur, & flammæ ex tetra hiatibus erumpentes, atque palantes per quinquaginta dies ac noctes majorem partem æditum hominumque ex motu superstitem absumunt. Arfacius genere Persa, olim ex milite factus insignis sub Licinio confessor hanc cladem prædixerat, sed cum fidem non inveniret, in turrim suam (quam Nicomediæ, vitæ sanctitate & miraculis con-

spi.

spicius inhabitabat) se se recepit, ibique Deum precatus, uti solebat, pronus in terra post cladem inventus est.

Antonius Magnus moriturus S. Athanasio Meloten & Pallium, Serapioni autem vestem cilicinam, & fratribus odium contra hæreticos & schismaticos ultimo testamento suo legat, & anno vitæ 105. plenus meritorum obdormiscit, neque de sepulturæ loco constat. Sic enim fieri voluit, ne ab amicissimo quodam valde divite Martyrii, sive templi structurâ honoraretur.

Dum Antonius occumbit, oritur novum Ecclesiæ sidus Hilarion, qui doctrinâ ac sanctitate fulgere incipit: similiter S. Martinus ex milite factus S. Hilarii dignissimus magistro discipulus.

(359.) Cogitur concilium Ariminenſe quadringentis Episcopis convenientibus, ex quibus tantum quinquaginta & aliquot ex Arianis erant, cæteri omnes Catholici. Iterum Valens & Ursacius, qui intererant, cum tota sua secta Ariana & cum formula fidei in synodo Syrmienſi tertio loco edita, in qua nomina *ſubſtantia* & *Conſubſtantialis* fraudulentè omiſſa erant, unanimi Patrum conſenſu damnati ſunt. Contendebant autem Ariani in hoc concilio

L

cilio

cilio (idem etiam litteris acerbis vehementer urgente Constantio) ut in formula fidei voces illæ *substantiæ*, *consubstantialis* tanquam semina discordiæ eliminarentur. Advertentes autem sagaces Catholicæ Ecclesiæ Præsules, hunc aggerem esse, quo remoto facilius possit Christi divinitas oppugnari, perstiterunt in formula Nicænæ fidei asserenda, & confirmanda. Concitârunt adhæc Arianus Imperatorem adversus Catholicos, ut Episcopos Arimini detineret & ærumnis maceraret: multiq̄ue tandem compulsi sunt subscribere formulæ Valentis, in qua Dei Filius dicebatur non esse creatura, sicut alia creatura. Valens acceptâ à Constantio potestate civitatés circumiens per vim subscribere cogebat, ac recusantes Episcopos sedibus ejiciebat. *Et orbis pene universus admiratus est, se Arianum esse*, duorum hominum Valentis & Ursacii fraudibus circumventus.

Concilium hoc Arimini celebratum verè Orthodoxum & Sanctum habetur à SS. Patribus, in quo hæresis damnata, & sola vera fides confirmata est: tamen si plurima pars ex ejusdem congregatis Patribus post finitum concilium resilierit & ex metu, post menses aliquot præterlapsos subscripserit.

Liberius Papa recusans subscribere concilio Ariminensi, (quoad fidei formulam a Valente porrectam, & ea, quibus finito jam concilio per vim & metum multi Episcopi compulsi subscripserunt) nunc alterâ vice urbe ejicitur: non est tamen alius ei suffectus. Delituit autem interea Liberius in cæmeteriis suburbanis usque ad Constantij obitum; ut testatur S. Hieronymus.

S. Gaudentius Ariminensis Episcopus, absens tempore concilii, eo absoluto redit in sedem, & acta ejus fortiter damnat: acta scilicet posteriora. Quare Martiani præsidis jussu fustuario & lapidatione mactatus animam Deo reddidit.

Passus est etiam Ruffinus, ante currum Epicteti Circumcellensis tamdiu currere compulsus, donec ejus præcordia rumperentur. Sic nimirum hæretici tuentur fidem suam Diocletiano, quam Christianis familiares.

Concilium Seleuciæ celebratum eodem tempore, quo Ariminense. Concilium hoc mera contentio fuit Acacio antesignano Arianorum & semi-Arianorum, mutuo se excommunicantium, utrisque ad Constantium confugientibus, nescivit miser Imperator, in quam partem inclinaret.

Episcopi Ariani variis modis à Deo pu-

niuntur. Zosimus Arianus, Neopolitano
Episcopo expulso suscectus inter ipsas sa-
cerdotaies functiones passus est subito lin-
guæ arcanâ quadam vi extra labia prore-
ituporem, ut non prius retrahere valeret
quam templo excessisset, & hoc quoties
sacra peragere attentavit, ut cogere-
cedere Episcopatu. Florentius qui non
subscripsit, sed tantum communicavit cum
Arianis divinâ virtute è sede suâ Episco-
pali coram populo copioso, quasi fulmine
excussus, & humi prostratus, cum resur-
gens iterum confidet, iterum iterumque
tertiâ vice dejectus, animam ingentes
ter tremores artuum efflavit. Similibus
& multis horrendis suppliciis vindicta di-
vina impietatem Arianorum profecuta est.

(360.) Hilarius exul in Phrygia
post mortuum ibidem resuscitatum, iussu
Constantii & consilio Arianorum, qui cum
provocante congregari non audebant, ad
sedem suam Pictaviensem remittitur.

Fædum in modum Orientalis Ecclesie
laceratur ab hæreticis & schismaticis etiam
inter Catholicos obortis.

HYDRA MULTICEPS ARIANÆ HÆRESIS.

EX Ariana hæresi prava hæc germina propa-
gata sunt. Eusebiani, Photiniani, Eudoc-
xiati.

xiani, Acaciani, Eunominiani, Macedonia-
ni, Aëtiani, Anomiani, Exucontii, Psatyriani,
Cyrtyani, Duliani, omnes hi eodem tempore la-
cerarunt Ecclesiam, sed contra Cathedram Pe-
tri non prevaluerunt.

**MACEDONIANI QUI ETIAM PNEV-
MATOMACHI ET MARATHO-
NIANI DICTI.**

Macedonius Episcopus Constantinopolita-
nus fuit hostis Spiritus sancti, quem uno
gradu tantum superiorem Angelis posuit. Mace-
donianam heresin plurimi sectati sunt, quod
hi oratione multum posse crederentur, & ali-
unde viri boni sanctique viderentur: profuit
etiam ipsis Murathonius quidam, alias Quæstor,
qui post multas divitias collectas ejuratâ militiâ,
totum se ad egros curandos & pauperes sublevan-
dos impendebat: neque hoc satis, sed monasticam
insuper vitam Eustathij Sebasteni professus est;
animo nihilominus hereticus, & magnus patro-
nus Macedonianorum, quorum sectam suis pe-
cuniis promovit ac fovit, dignus ideo, qui no-
men quoque Macedonianis impertiret, dictis
scilicet Marathonianis. Adverte Lector, quid
de hereticorum fide statuendum sit, ex
moribus eorum & simulatis
virtutibus.

HÆRESIS MESSALIANORUM.

Qui etiam dicti sunt:

PSALLIANI, EUCHITÆ

Seu

PRECATORES SPIRITUALES, EU-
PHEMITÆ, MARTYRIANI, SATA-
NISTÆ, ADELPHIANI, SACCO-
PHORI ET ENTHUSIASTÆ.

Temporibus Constantii apparuerunt hæc mon-
stra, partim Ethnicorum partim Christi-
anorum deformes partus.

1. Tritum illis axioma fuit, solam orationem
necessariam esse ad salutem. Hinc sine fine ora-
bant, ideo Euchytæ dicti.

2. Nefas ducebant monachis laborare, etiam
ad vitam sustentandam.

3. Negârunt baptismum esse ad salutem ne-
cessarium.

4. Eucharistiam dicebant neque prodesse, ne-
que obesse.

5. Ordinationem simplicem ritum esse nec
dari per eam Spiritum sanctum.

6. Matrimonia liberrimè dissolvebant.

7. Censebant pejerare licitum esse.

8. Affirmabant Spiritum S. sensibiliter ad
se in cor introire, unde Enthusiastæ dicti, introire
autem per speciem ignis visibilis.

9. Asserebant quando animam suam pani-
tentia exptabant, exeuntem ex ore suo porcam
cum suis nefrentibus se cernere.

19. Orantes edebant, & sedentes simul orabant, & jejunia ignorabant.

11. Tempore aestatis simul dormiebant viri & feminae in plateis & vicis, asserentes se in hac terra nullam habere possessionem.

12. Prophetas se appellabant, imò & quilibet Mesallianorum Christum se appellare audebat.

13. Ethnicos, qui pro idolorum cultu accumberent, Martyres dicebant, eosq; tumulabant, ideòque se Martyrianos vocabant.

14. Satanam colebant & adorabant, ne ab eo lederentur, ideo dicti Satanici.

15. Sacco incedebant conspicui, & comas muliebri modo protendebant.

DECAS VII.

✽ Ab anno 360. ad 370. ✽

361. **C**ONSTANTIUS demortuâ Eusebiâ, uxorem ducit Faustina, ex qua suscepit Constantiam posthumam, quæ postea nupsit Gratiano. Inde in Julianum intentus, de quo sinistrè & prudenter suspicabatur, adversus eum Vadomarum Francorum Regem incitat; Sed litteræ in Juliani manus venerunt, qui Vadomarum cepit, vinctumque in Hispaniam amandavit, & ad res suas (Constantio jam viribus & annis deficiente) stabiliendas cu-

ram & conatum omnem convertit. Igitur exercitum per Illyricum ducit, contra Constantium, & successit è voto Juliani expeditio, ut sine pugna, sine sanguine obtineret Imperium, quod ambiebat. Constantius enim progressus ut inuasorem reprimeret, in itinere prope Tarsum mortuus est, cum annis 24. imperasset. Quibus auditis Julianus in Thraciam advolans Constantinopolim ingreditur, & severissimas de Constantii amicis & Consiliariis quaestiones exercet: alios occidit, alios in exilium amandat, & quas in vivum non potuit, in mortuum inimicitias proficitur. Tunc etiam Antistites Christianorum ad se in Palatium vocat & cui quisque velit sectae jubet adherere, ita tamen singulos allocutus, ut omnes inter se committeret, ratus concordēs sibi terribiles esse, dissidentes autem contemnendos. Tunc etiam, qui antea Christianum se simulabat, ritu Christiano festa, ac praecipue Epiphaniae sollemnissime celebrans, clausa Deorum fana patefecit, & publice ejuratam Christianam religionem hostem se Christi & mysteriorum ejus exhibuit: Adhuc omnes exules Episcopos revocavit, ut Catholicos opponeret Arianis, ne isti nimis potentes fierent, sed potius mutuis contentioni-

tionibus ambæ partes se lacerarent & conficerent.

DELIRIA ET ERRORES QUORUNDAM PSEUDOMONACHORUM ÆGYPTI.

Fuerunt his temporibus Monachi quidam in Ægypto, qui dicerent ab hominibus orantibus demonas foras egredi, per excrementa, sputa, mucum, &c.

Fuerunt etiam, qui his contraria docerent, nimirum peccatum esse ejusmodi corporis excrementa egerere, uti & semen emittere ad generandum, abusi sententia Christi Matth. 15. non quæ intrant per os, sed quæ exeunt, coinquant, &c.

(362.) Julianus aulam suam aperuit omni hominum fæci, ganeonibus, comædis, lenonibus & meretricibus, &c. Inter omnes autem summâ Veneratione coluit Maximum Philosophum Cynicum, suum quondam magistrum Athenis, & magum imprissimum, huic anima scelesti Imperatoris quasi agglutinata adhæsit.

Publicè Diis sacrificante Juliano Maris Chalcedonensis Episcopus in faciem restitit, impietatem exprobrans, cui tamen versipellis Idololatra mirâ hypocrisis mansuetudinem simulans, nihil reposuit aliud,

L 5

quàm

quàm Galilæus tuus non te sanabit. (Ob grandem enim senectam suffusione oculorum Maris laborabat) Maris autem respondit, ego gratias D E O mea habeo, quòd cæcus sim, ne te, qui à pietate excidisti, oculis aspiciam. Ad quæ Imperator nullo responso dato, simulatâ scilicet patientiâ præteriiit. Dolendum est, quòd hoc egregium senis facinus Ariana hæresis, quam profitebatur, plurimùm obscuret.

Julianus, Christianis consveta jejunia quadragesimalia auspicantibus, Constantinopoli cuncta cibaria, quæ venum publice exponi solebant, polluit sacrificiis Deorum, ut sic Christiani cogerentur vesci cibis immolatitiis. Cùm verò Theodori Martyris divinâ revelatione admoniti loco panis cocto frumento uti capissent Christiani, hoc facto desperans Julianus optata consequi, cibos ab omni labe puros, ut antè apponi iterum iussit. Et Constantinopolitani cives in honorem S. Theodori deinceps frumentum coctum in pauperes anniversariâ memoriâ erogârunt.

Julianus evertit & terrâ obruit signum Crucis in capite simulacri urbis Constantinopolitanæ erectum.

Necat contra jus gentium legatos Persarum

farum eo prætextu, quòd ad sacrificia invitati comparere renuissent, unde in eos quasi Numinum solis & lunæ & ignis contemptores, tanquam vindex legum Persarum, jussit animadverti, re autem ipsâ quia Christiani erant, quorum memoria ideo apud Græcos & Latinos celebratur decimo quinto Calendas Julii.

Sævitus in Cæsaream Cappadociæ quia Christo erat addictissima. Ideo omnem pecuniam & suppellectilem confinium ecclesiarum sibi afferri jussit, insuper trecentos libras auri publico ærario solvi, Clericos omnes in numerum militum inscribi, Christianos una cum uxoribus & liberis in censum redigi, & tributum pendere: minatus quoque nunquam se ab affligenda civitate temperaturum, nisi Deorum delubra diruta ex integro restituerint: & ne inanes has minas esse, cives arbitrarentur, jussit multos ex iis, qui templis diruendis operam collocârunt, morte mulctari, ut tam nobilis ecclesia martyrii coronâ, non privaretur. Eâdem crudelitate in cæteras Cappadociæ & omnium Provinciarum ecclesias per milites suos grassatus est. Huic furori fortissimè & potentissimè se opposuere Basilius & Gregorius Nazianzenus, ita ut Julianus veneraretur utrumque, &

metueret, atque ferociam suam subinde quasi frænis injectis nonnihil cohiberet.

Christiani, Catholici æquè ac hæretici sine discrimine, ubique locorum, propter idola vel diruta vel spreta diris modis cruciantur & enecantur. Nec potuerunt eam vim inferre tormenta, ut non magis contemptui esset quàm timori tyranni vesania.

Antiochiæ Reliquiæ S. Babylæ Antiocheni Episcopi, ex Luco Daphne (in quo Julianus responsa ab oraculo expectabat, & nullis sacrificiis obtinere poterat propter ossa S. Martyris ibidem sepulta) a Christianis tolluntur, & summâ solennitate & júbilo populi in urbem transferuntur: plurimi autem ex Christianis quia indesinenter cantabant versiculum illum psalmi 96. *Confundantur omnes, qui adorant sculptilia & qui gloriantur in simulachris*, in carceres coniecti & verberibus aliisque tormentis severissimè cruciati sunt.

Quòd verò Julianus permiserit ossa S. Babylæ solenni pompâ transferri, causam enarrat S. Chrysostomus, quia, inquit, timuit, ne eadem poenâ plesteretur à Deo quo ejus quondam avunculus etiam Julianus appellatus, & Orientis Præfectus, qui cum in Dominico aureo (templum id erat Anti-

Antiochiæ primarium) sacra ecclesiæ vasa sacrilegè polluisset, & rapuisset, in vindictam tanti sceleris verendis putrefactis, nec valens per eas partes excrementa egerere, per sceleratum os, blasphemix instrumentum evomens miserè periit.

Julianus Antiochiæ fontes, aquâ lustrali & sordibus idololatriæ coinquat, ut quoquo modo impietatis participes faciat Christianos, quibus nihilominus Christiani æquè dolentes quam insaniam tyranni risui habentes, sine metu peccati usi sunt.

Martyres innumeri propè sanguinè pro Christo fundunt, horrenda autem est præ cæteris lectu, & auditu Gazensium crudelitas in Christianos exercita sub Juliano. Presbyterorum & virginum sacrarum ventres disciderunt, & hordeo impletos porcis objecerunt. Addit Gregorius Nazianzenus, Heliopolitanos virgines dissectas non porcis tantùm objecisse, sed etiam exsectis hepatibus earum se se ingurgitasse,

In Palæstina mandato Juliani sepulchrum S. Joannis Baptistæ, & sepulchrum Elisæi evertitur, & ossa utriusque comburuntur. Reliquiæ, quæ prostant venerationi, in diversis locis, vel ante ablata, vel à Christianis ex igne subtractæ sunt & illæ sæ servata.

Ejus-

Ejusdem mandato Cæsareæ Philippi statua Christi, (quam mulier à profluvio sanguinis liberata ibidem consecraverat,) dejicitur, & pro ea Juliani statua eodem in loco erigitur; sed confestim divina omnipotentia manifestante se, ignis violentus cœlo delapsus statuam tyranni circa pectus difsecuit, & caput in terram dejecit.

Post Georgium Arianum & Alexandrinum Pseudo-Episcopum à Gentilibus cæsum S. Athanasius è latebris emergit & Alexandriam redit, tanto confluxu populi applaudentis ingressus in urbem, ut tota Ægyptus convenisse videretur: Convocato mox concilio lapsi ad communionem cum honore recipiuntur.

Lucifer Calaritanus fit in Concilio Alexandrino auctor schismatis neque cum lapsis, neque cum eis, qui eos recepissent, communicare volens, & rediens in suam Sardiniam in schismate perseveravit usque ad mortem.

Ariani efficiunt apud Julianum, ut Athanasius exterminaretur: hic autem quæsitus ad necem insequentcs se callidè elusit, cymbam, quâ vehebatur ad insequentcs conversâ, cum iuterrogaretur, an non vidisset fugientem Athanasium? respondit, haud procul abesse: quibus
remis

remis velisque ultra properantibus Athanasius aliâ viâ navigium deflexit, & saluus evasit.

Julianus prohibet Christianos liberales disciplinas docere, & edicto jubet Galilæos appellari, cruces aboleri, & qui Christum profiterentur, eos impune injuriis affici posse edicto promulgavit, & fœminis indulgit viros suos turpi repudio dimittere.

HÆRESIS LUCIFERIANORUM ET HILARO-LUCIFERIANORUM.

Præter schisma etiam hæreses sectati sunt Luciferiani,

1. *Credebant animam transfusione genitam à carne, & ex substantia carnis derivatam.*

2. *Negabant Episcopos lapsos in hæresim cum Episcopali honore recipiendos esse in ecclesiam etiamsi satisfactionem pro peccato præstitissent.*

3. *Dicebant Ecclesiam factam esse meretricem, & suam novellam ecclesiam esse Sponsam veram Christi.*

4. *Hilarius ecclesie Romane Diaconus factus Luciferi assecla adjunxit anabaptismum pro iis, qui extra eorum ecclesiam baptizati fuissent.*

✠(363.)✠ *Julianus potestatem facit Judæis templi Hierosolymitani restituendi, Deus autem manifestis miraculis prohibet reparationem, flammis scilicet ex fundamentis*

mentis

mentis apertis erumpentibus, quibus multi ex impiis latomis absumpti sunt, ideoque opus interruptum.

Imperator movet in Perfas cum magno militum apparatu, magno item Dæmonum, quibus plurimum confusus arma rapuit. Primo impetu occupat aliquot urbes, sed à proditore aliquo in loca comætu carentia deductus, plerisque militibus amissis, prælium cum Persis conferit, in quo dum sine lorica pugnat, telo lethaliter vulneratus, sanguinem exceptum manu in cœlum jactans, & identidem exclamans, *vicisti Galilæe, vicisti*, interiit incertum est, an ex militibus, an ex cœlo telum vibratum fuerit. Priusquam in bellum procederet multis magorum pollicitationibus, & vaticinationibus mendacibus inductus, vovit, si victor rediret, se de Christianis Diis suis immolaturum esse, totamque gentem funditus deleturum.

Memorable fuit præ multis illud vaticinium Ludi magistri cujusdam Christiani Antiocheni, qui paucis ante mortem Juliani diebus, interrogatus per jocum à Libanio gentili sophista, *quid ageret tum fabri filius*, Christum intelligens, respondit, *eum Juliano loculum fabricare.*

Narratur à Cedreno Julianum cum ad

Car-

Carras venisset Mesopotamiæ urbem, clam in quadam spelunca mulieris ventrem dissecuisse ut ex ejus jecinore belli eventum prænosceret, ibidemque portentosis spectris valde territum fuisse.

Contigit etiam in signe illud miraculum, ut cum ex more ad discendas res absentes agens apud Persas dæmone nuncio uteretur, eumq; tunc in Occidentem sciscitaturum misisset, veredarius dæmon perveniens ad locum quendam, ubi monachus Publius dictus habitabat, ibi per decem dies steterit immobilis, non valens ultra progredi, quod monachus ille diu noctuq; oraret, quapropter regredi coactus Juliano moræ & rei infectæ causas retulit. Quo audito Julianus infremuit quidem contra monachum, sed unus ex ipsius proceribus cognito hoc miraculo, omnibus suis in pauperes distributis insignis monachus evasit.

Cadaver ejus Tarsi Ciliciæ conditum est, magnâ urbium & populorum, per quos transvehi debuit, derisione & subfannatione. Narratur etiam à Gregorio Nazianzeno à terra excussum, & æstu vehementi, corpus conditum, iterum ejectum esse, sed & Philosophos, magos & augures, qui felicem belli exitum vaticiniis cruentis prædixerant, ludibriis variè ab omnibus expositos & exagitatos esse. Post

Post cædem Juliani Flavius Jovinianus Singidone in Pannonia natus egregius fidei Catholicæ confessor, statim ex necessitate ab omnibus militibus, inter necionem à Persis timentibus, eligitur Imperator, cumque is negaret se militibus Ethnicis præesse velle, omnes se Christianos esse proclamant, & Augustum dicunt. Quæ uti ratio temporis tunc postulabat, pacem mox cum Persis inivit magnâ parte Mesopotamiæ relictâ, milite ex Perside retracto. *Sic malè consuere vestem compulsus, quam ejus antecessor malè considerat.*

Magnis lætitiis Catholica Ecclesia ærumnis pressa resurgit, aperiuntur & eriguntur templa, docendi potestas Christianis redditur.

Athanasius indicit synodum Alexandriæ & primarios sibi subiectos Episcopos convocat. Cui ipse etiam Acacius impiissimus Cæsariæ Palestinæ Episcopus Arianorum antesignanus fax & lues totius orbis Christiani, nunc se pietate simulatâ submittit, & Nicænam fidem profitetur.

✠(364.)✠ Jovinianus optimus Imperator vix monstratus Catholicæ Ecclesiæ anno ætatis suæ 33. Dadastanæ in limine Bithiniæ & Galatiæ vel ex cruditate stomachi, ut quidam scribunt, vel prunarum calore

calore ob recens illitum calce parietem in cubiculo exanimatus inventus est.

Valentinianus filius Gratiani & Catholicæ fidei confessor insignis, absens & Ancyrae tunc moratus, nemine reclamante ab exercitu eligitur Imperator. Dicitur hic fuit Funarius quia funem aliquando portantibus quinque milites extorquere non potuerunt.

Hic Imperii magnitudine & mole territus, cui par unus esse haud sibi videbatur, collegam adscivit fratrem suum Valentem, ei que Orientem administrandum reliquit dum ipse Occidentem regeret.

Procopius, propinquus defuncti Juliani post corpus Tarsum deductum, diu latuit, tandem absentibus Imperatoribus Imperium quod diu ambivit, arripuit: ac primo paucos habuit fautores sed ita brevi crevere vires ejus, ut fieret Valenti metuendus

(365.) Celebrantur in variis locis synodi semi-Arianorum, Arianorum & Catholicorum.

S. Hilarion tribus signis Crucis depictis, mare, quod Epidauritanorum civitati everfionem minitabatur, precibus suis ita coërcet, ut postquam in immensam altitudinem intumescens, diu fremuit, quasi ad obicem indignans in seipsum relapsus sit.

(366.) Procopius non satis cautè ac providè re suâ administratâ Valente cum Lupicino Magistro equitum fortiter se opponente tyrannidi, à suis vincitur traditur, & capite minuitur, quod Valentiniano Parisios missum est, in argumentum victoriæ. Marcellus autem cognatus Procopii æquali temeritate Imperium sibi arrogans, mox captus, sulcatis acerrimè lateribus interiit.

Valens Baptizatur ab Eudoxio & labitur in hæresin Arianam, blanditiis conjugis suæ laqueis Arianæ hæresis jam pridem irretitæ, ad hoc inductus.

Gregorius Nazianzenus & Basilus vocantur ex eremo, hic factus adjutor Eusebii Cæsareæ Cappadociæ Episcopi jam ipsi reconciliati; ille Patrem senio confectum adjuvans in sede Nazianzena: ambo excitati à viris bonis & à Deo, ut operam ferrent ecclesiæ laboranti.

Nascitur Junior Valentinianus ex Justina, Magnentii olim uxore, fæmina Ariana, quæ si non corruptit maritum, saltem meliorem esse prohibuit.

(367.) Moritur Liberius Papa confessor fidei meritissimus, qui omnem maculam, quam ex communione cum Arianis aliquamdiu absque pravitate hæretica

habita

habita contraxit, longis ærumnis & laboribus pro Christi vera ecclesia exantlatis ac præclara fidei confessione tempore concilii Ariminesis factâ, penitus delevit.

Sufficitur Liberio mortuo Damasus Hispanus: hujus electionem turbavit schisma Ursicini: qui enim semper steterant à Liberio, dolentes Pontificem creatum esse ex partibus Felicis, pauci quidem, sed animosi, eligunt in Basilica Sicicini Ursicinum Diaconum, unde magni tumultus & cædes in eadem æde Sicicini, aliquando unâ die repertis 137. cadaveribus interfectorum. *Tanto cum ambitu prensabatur ea sedes tunc temporis*, inquit Ammianus Ethnicus hujus temporis scriptor, *quæ Romanum Pontificem mensâ, curribus & apparatus regibus parem efficiebat.* Ex quibus constat, quantæ fuerint jam primis sæculis divitiæ hujus Sedis, quibus bene usi Pontifices duplicem gloriam, & qui malè abusi, duplex dedecus temporale & æternum miserabiliter promeruere.

Valentinianus infirmus Gratianum filium suum (in quo jam tum, puerili adhuc ætate Imperii dignitas emicabat,) Augustum dicit, & ornamentis Imperii induit.

✽(368.)✽ Defuncto Carthaginis Pseudo-Episcopo sufficitur in ejus locum à
Dona-

Dona-

Donatistis Parmenianus scriptor egregie confutatus ab Optato Milevitano & Augustino.

✽(369)✽ Celebratur Concilium Romæ, nonaginta Episcopis ex Italia & Gallia congregatis, contra Auxentium in quo scripta denuo formula fidei Ariminensis, & Auxentius damnatus est, cum jam multos Episcopos Illyrici in suas partes pertraxisset.

Anicius Probus Præfectus prætorii Ambrosio civi Romano, filio Ambrosii, (qui præfectus Gallias rexerat) Insubriam, Liguriam & Æmiliam cum insignibus consularibus administrandas tradit admonito, ut eas provincias non ut Judex, sed ut Episcopus regeret, quæ vox non monitio tantum sed vaticinium fuit.

Eusebio Cæsareæ Cappadociæ demortuo succedit Basilius Magnus.

Arsaces Rex Armeniæ Christianus dolo pacis & convivii captus a Sapore Persarum Rege effossis oculis & vinctus argenteis catenis, ferro pænali subiectus interiit.

Valens confecto bello cum Gothis pacem inivit, & redit Constantinopolim plus hic Catholicis quam Gothis metuendus.

✽(370.)✽ Valens octuaginta honestissimos viros Ordinis Ecclesiastici, qui Nicomediam venerant, ad rogandum Imperatorem,

ratorem, ut ad Constantinopolitanum
Episcopatum Evagrium, à Catholicis ele-
ctum admitteret, per Modestum præfe-
ctum navi impositos in medio mari exuri
iussit, quam ob causam gravissima fames
subsecuta piis eorum Manibus litasse vi-
detur.

Edictum emittit Valens, quo sub gravif-
simis pœnis injunxit, ut Episcopi expulsi à
Constantio & à Juliano restituti, iterum ex-
pellerentur. Athanasium tamen a sua ple-
be retentum non est ausus aggredi, sicut
nec Paulinum Antiochenum, nec Epipha-
nium.

Fuit Epiphanius Palæstinus ex vico Be-
sandre in tractu Eleutheropolitano, qui
monachus in patria sua & Ægypto fuerat.
hic tentatus à Gnosticis per impudicas mu-
lieres, sed favente Deo ab illarum illece-
bris prohibitus, tandem Salaminæ seu
Constantiæ in Cypro factus est Episcopus,
eruditissimus æquè ac sanctissimus.

Eusebius Samosatenus exulat: in habitu
tamen militari ecclesias Syriæ & Palæsti-
næ visitat, pastoribus ei victum sufficien-
tibus. Ejecti quoque sunt Meletius An-
tiochenus, Pelagius Laodicensis, Grego-
rius Nyssenus frater S. Basilii.

Cum Valens similiter Basilium eijcere de-
cre-

creviffet, ejus exilio fubfcribere volens tribus fractis calamis & manûs tremore agitari cœpit, ut fubfcribere non poffet quâ re obftupefactus chartam laceravit, propofito deftitit. Accitus postmodum ab Imperatore Bafilius, ut precibus fanaret ægrotantem filium, promiffit fe filio fanitatem ope divinâ redditurum, fi fe fibi traderetur instituendus in fide Catholica, idque cùm Imperator pollicitus effe puer fubitò fanatus est, cùm autem Valens ab Arianis feductus filium illis tradidiffe baptizandum, ille mox fpiritum emiffit.

Aufus etiam Princeps coquorum Demosthenes in aula Valentis Bafilium reprehendere, fenfit inſolentiam fuam egregie verbis retufam; *tuum est, inquiebat Bafilius, jufculorum curare condimenta, cùm tu aures habeas oppletas sordibus, Sacroſancta dogmata audire non potes.*

Fuit hoc tempore Aphraates quidam Senecio monachus, quem cùm proprio gradu feftinantem vidiffet Valens interrogavit, quò curreret feftinus extra cellam an nesciret, monachis manendum in cellis? Cui Aphraates respondebat, *Curramus nos monachi, quia ardet Ecclesia & Oratio Christi, cui tæ flammæ impietate tuâ injectæ ad hæc interminatus Imperator ultro conticuit.*

Valens persequitur mágos, & celebriores quosdam Philosophos occidit, propter fortilegium. Cùm enim in comitatu suo nonnulli de successore quæsvissent fortes, atque hæ litteræ occurrissent. THEOD. multos propterea necari iussit, quos Imperii affectatores suspicatus est.

Athanasius Rex Gothorum Ethnicus persequitur Christianos, qui a temporibus Constantini Magni jam religionem regno illi implantatam propagaverant.

Infamis circa hæc tempora fuit monachorum quorundam avaritia, qui domos circumibant ad decipiendas mulierculas oneratas peccatis, & ex crumenis illarum quæstum magnum faciebant sub pallio pietatis, unde Valentinianus ad Damasum Papam rescripsit, ne clerici & monachi donationes aut legata vel hæreditates à mulieribus accipere possent. Hanc legem autem antiquavit postea Marcianus, ejusque ea de re sanctionem probavit Justinianus & codici inseri voluit. Falsum autem est, ut Baronius ostendit, quòd Valentiniano castissimo Imperatori imputatur, sancivisse, ut quicumque vellet, posset duas uxores legitimas habere, & hoc fecisse propterea, quòd ipse vivente adhuc conjugem suam Severam amaret & concupisceret Ju-

M

stinam

teris ab Arianis expulsis plurimum benefacit, & peregrinatione Hierosolymam susceptâ, unâ cum Ruffino magni tunc nominis Presbytero Aquileiensi in Ægypto primùm divertit apud superstitem tunc temporis Athanasium, à quo Palladius ait, eam donatam fuisse ovinâ pelle, quam ipse dono acceperat à S. Macario Abbate, oblatam huic à Leone pro gratiarum actione ob leunculos cæcos ab eodem Macario videndi facultate impertitos. Quam historiam Ruffinus enarrat itineris Melaniæ comes, inter alia quæ de Niciæ monachis referuntur meritò admittendam. Addit tamen Baronius, tum Ruffino, tum Melaniæ hanc peregrinationem non exiguum detrimentum intulisse, quia nimiam familiaritatem cum Didymo Alexandrino habitâ (de quo supra) scholæ illius doctore eximio & Origenis erroribus addicto, hauserunt cum doctrinæ dulcedine errorum quoque venenum.

Hoc tempore in Syriæ solitudine latebat Hieronymus & inde litteras ad Ruffinum dedit. Is Stridone in Dalmatia natus honestis parentibus, & valde divitibus, adolescens Romæ Donatum præceptorem audivit, variisque peregrinationibus obitus per Galliam, Italiam, Thraciam, Pon-

M 2

tum,

tum, Bithiniam, Cappadociam, Ciliciam, tandem Syriacam eremum petiit, in qua sic mores suos monachus aptavit, ut simul ingenium suum mirificè excoleret futurus doctor Ecclesiæ.

Mauvia Regina Saracenorum convertitur ad fidem eodem tempore, quo Valens Imperator eam negavit. & profitentes ad mortem quæsiuit. Fuit Regina potentissima, quæ frequentibus præliis Romanum exercitum attrivit, & Palæstinæ ac Arabiæ limites vastavit, nec aliâ lege pacem inire voluit cum Romanis, quam ut Moyfes monachus agens in eremo partibus regni sui propinquâ, gentis suæ Episcopus ordinaretur. Moyfes igitur Ordinatus à Catholicis Episcopis (quam frementibus Arianis) ad Saracenos profectus, partim sermone, partim miraculis gentem ad Christum traduxit.

✱(373.)✱ Celebratur Romæ concilium aduersus Apollinarem & affeclas.

APOLLINARIS & VITALIS DIVERSARUM HÆRESUM AUCTORES.

AD impediendam suam damnationem Antiochiâ ad Damasum profecti sunt. Damasus autem Apollinarem ad Paulinum Antiochenum sapienter remisit cum libello, cui subscriberet Apollinaris diversarum hæresum auctor

Et quod cum subdolè fecisset, detectâ fraude à Damaso proscriptus est.

Habuit Apollinaris discipulum Vitalem, qui multorum hæreticorum parens fuisse creditur, nempe Polemianorum à quodam Polemone, qui credebatur in Christo commixtum & confusum esse verbum cum carne. 2. Antidicomarianitarum qui Mariam post Christum editum à Josepho cognitam putabant, quod & postea Helvidius dixit. Denique Collyridianorum, qui eandem Virginem colebant ut Deum, eiq; collyrida seu placentâ sacrificia faciebant per mulieres, detestandi fuerunt, sive nimis bene, sive nimis malè de Virgine sentirent.

Theodosius Senior à Valente missus in Africam rebellem fædifragum Firmum regem Mauritanix subigit & eo adigit, ut ad laqueum confugeret, quem sibi vino madidus nexuit. Gildo autem Firmi frater renovavit tyrannidem favens Donatistis, Catholicis autem hostis infensissimus.

Theodosius verò post susceptum baptismum à Valente immeritâ nece sublatus, capite truncatus est, non aliâ causâ ut suspicari licet, quàm stimulante invidiâ, & metu svadente, quem concepit ex oraculo de successore futuro, cuius nomen inciperet à litteris THEOD. Quæsitus etiam fuit Theodosius Junior, sed divinis

providentiâ periculum antevertit, qui
Lux Niæsiæ electus hoc tempore, contra
Sarmatas Romani Imperii fines defen-
debat.

✽(374.)✽ Auxentius Episcopus Me-
diolanensis Arianus moritur, & S. Ambro-
sius Præfectus illius provinciæ suffragante
voce infantis & Ambrosium in conferta
turba hominum Episcopum exclaman-
tis, totius populi consensu, & magna
lætitiâ eligitur, quamvis variis modis diu
multumque reluctatus esset. Erat autem
tunc temporis Ambrosius adhuc Catechu-
menus, itaque à Catholico Episcopo mag-
na festivitate coram Valentiniano Impe-
ratore, qui multum gaudebat & applau-
debat, baptizatus, & die octavo post, de-
positis vestibus albis, Pontificalibus indu-
tus ordinatus est. Et tametsi contra Ca-
nones ordinatio hæc est, quibus prohibe-
batur non tantum Catechumenus sed eti-
am Neophytus ordinari, à Basilio tamen &
omnibus Episcopis tum Orientalibus tum
Occidentalibus approbata est. Vitæ In-
stitutum sanctissimum tenuit omni curâ
temporalium fratri suo Satyro relicta,
ipse curæ animarum totum se impendit.

Refertur in vita ejus, à tribus studio-
sissimè abstinuisse, primò ut ad convivium

invi-

invitatus nunquam compareret, quamquam ipse primarios viros, Principes & Duces convivio sæpius æquè liberaliter excipere, quam pauperes quotidie reficere soleret. Secundò nemini unquam militiam svasit. Tertiò nulli quæsit uxorem.

Celebratur Concilium Valentinum, cujus quatuor extant canones, & unus contra eos, qui falsò crimine sacerdotium deprecabantur, ut haberetur etiam mentientibus fides, adeò voluere SS. Patres altaribus dedicatos viros non tantum a scelere, sed etiam sceleris suspitione immunes esse.

✽(375.)✽ Valens supra modum vexat monachos, compellens eos ad militiam, & militare recusantes fustiaro enecans, reprimitur tamen nonnihil furor ejus à Themistio viro verbis potente.

Valentinianus Imperator subitâ sanguinis eruptione extinguitur. Gratianus & Valentinianus secundus, Valentiniani ambo filii fiunt Augusti, postquam prior jam annos septem fuit à parente Cæsar denominatus.

S. Martinus magno Ecclesiæ emolumento fit Episcopus Turonensis.

S. Epiphanius variis editis libris ornat Ecclesiam.

✠(376.)✠ Gratianus Imperator prohibet conventus hæreticorum, & omnia loca conventuum, sive in oppidis sive in agris convenirent, fisco addicit, probe intelligens nimiã indulgentiã Patris Arianos in Occidentali Ecclesia audaciores effectos esse.

Crudelis animalium hominũque pestis per totum orbem grassatur, ex qua tamen signo crucis multi sanantur, cujus signi virtutem demirantes Gentiles plurimi ad Christum convertuntur.

✠(377.)✠ Valens Imperator ad se redit seraque pœnitentia ductus exules Episcopos revocat ad sedes suas, & desistit à persecutione.

S. Augustinus ætatis suæ annum 23. atgens inter Manichæos Carthagine versatus, errorem imbibit, quem mater eius Monica deplorans audit ab Episcopo Catholico hoc vaticinium fieri non potest, ut *filius lacrymarum pereat.*

✠(378.)✠ Oriente paulatim magno lumine Ecclesiæ S. Augustino, duo sidera Basilii & Epiphanius occumbunt. Et pœnas dant DEO vindicimulti inimici Ecclesiæ.

Valens Imperator non expectato Gratiano cum copiis imminente, temerè cum Gothis configit & vincitur, ac fugiens latensq;

in vili tugurio flammis hostilibus exuritur, sic crudelis tyrannus jam vivus expertus ignes, quos sentiret sempiternos. Saraceni cum Regina sua Mauvia prædicatione Moysis monachi, Christiani facti, Constantinopolim à Gotthis obsessam liberant.

Reduces ab exilio Episcopi Antiochiæ concilium celebrant ad ecclesiarum suarum restorationem, instituunt visitationes & Eusebius Samosatenus dum Syriam & Mesopotamiam visitat, in Dolicha oppidulo à muliere quadam Ariana tegulâ è superiore loco in ejus caput dejectâ occiditur, pro qua tamen antequam expiraret adstantes jure jurando obstrinxit, nequid mali mulieri inferretur.

Gregorius Nazianzenus Constantinopolitanus Episcopus factus eam urbem ab hæresibus ferè prostratam iterum erigit, & domus affinis sui Nicobuli, ad quam primò diverterat, in templum convertitur, quod deinde Anastasia vocatum est.

S. Hieronymus eremo egressus Hierosolymam peregrinatur, & Hebraicis libris perscrutandis totum se se impendit.

✽(379.)✽ Gratianus videns deploratum Orientalis Ecclesiæ statum Theodosium Juniorem collegam creat, qui mox de barbaris insignem victoriam refert.

M 5 S. Hie-

S. Hieronymus permotus famâ Gregorii Nazianzeni ex Syria Constantinopolim migrat enim audiendi desiderio, quo etiam magistro suo gloriatur.

Gratianus omnem spem hæreticis præscindit edicto edito, quo eos perpetuo conquiescere iussit.

Maximus quidam Cynicus Christianus Philosophus Alexandrinus adulator insignis apud Gratianum sed versipellis vulpes quem Gregorius diu domi suæ aluit, clandestinis machinis conatur benefactorem suum Gregorium è sede Constantinopolitana deturbare, operâ usus Petri Alexandrini, à quo submissi prætextu frumenti devehendî Constantinopolim septem Episcopi auro nautarum corrupti Maximum cui tanquam gentili suo præ Gregorio favebat Petrus, noctu in privata domo (cum in ecclesia à Clero prohiberentur) Episcopum ordinârunt, sed cunctis tam Catholicis, quam Arianis nefandum scelus detestantibus Maximus urbe pulsus est.

✱(386.)✱ Theodosius gravi morbo conflictatus Thessalonicæ miraculosè sanatur & baptizatur ab Acholio five Ascholio ejus urbis Episcopo Orthodoxo. Sanxit deia damnatis omnibus hæresibus, ut
omnes

omnes subditi sui Romanam fidem seque-
rentur. Omnes etiam ecclesias Constanti-
no-politanas restituit Catholicis.

Justina Augusta Ariana scemina audacis-
sima senioris Valentiniani conjunx & ma-
ter junioris turbat Ecclesiam, volens Pa-
storem Arianum præficere Syrmienti sedi,
huic temeritati fortissimè Ambrosio se se
opponente: cui etiam contigit, ut Ariana
quædam virgo intra ecclesiam Syrmien-
sem manus injicere ausa pænam mox de-
derit, cum altero die mortua ad sepul-
chrum delata sit, comitante Ambrosio &
hanc gratiam pro contumelia rependente.

DECAS IX.

✽ *Ab anno 380. ad 390.* ✽

381. **S**YNODUS œcumenica Constantino-
poli auctoritate Damasi Papæ con-
gregatur pro Gregorio in ea sede stabili-
endo, & fide Niceni Concilii confirman-
da. Absolutâ synodo & Patribus adhuc
Constantinopoli morantibus diem obiit
Meletius Episcopus Antiochenus, cui ex-
equiæ a toto concilio & Imperatore The-
odosio adhuc præsentè solennissimè cele-
bratæ sunt, mox autem tumultuatum est
ab Orientalibus, qui in locum Meletij suf-

M 6

ficere

ficere conabantur Flavianum Presbyterum Antiochenum, Exclufo Paulino, de quo subrogando conventum jam erat. Præ- tendebant in hoc tumultu Orientales Ec- clesiæ fuæ dignitatem præ Occidentali, quòd nimirum in Oriente natus effet Chri- stus, quod futile argumentum Gregorius Nazianzenus graviffimâ fententiâ conatus opprimere, aliud non obtinuit quam in- fenfos à fe animos : quo animadverfo ipfe quoque indignans abceffit, & per- miffit partem tumultuofam eligere Flavia- num. Et quia fentiebat averfos à fe Ori- entales & multùm obtreñtantes opportu- nitatem nañtus fuum quoq; Epifcopatum quod pridem avide optabat, abdicavit. Electus eft poft hæc Neñtarius adhuc Ca- techumenus ex curia accitus & rerum ec- clesiasticarum prorfus imperitus, quique olim intemperantius vixerat, quamvis nunc probus vulgo haberetur. Poft ab- dicationem Gregorius reverfus eft Nazian- zum. PRISCILLIANUS Gallæcus Ecclefiam turbat in Hispania. Hærefin fuam ex Ma- nichæorum & Gnofticorum erroribus con- flavit, quæ non potuit non effe turpiffima fæcibus impuriffimorum dogmatum in uanam hærefin confluentibus.

HÆRE.

HÆRESIS PRISCILLIANI & PRISCILLIANISTARUM.

1. **D**uos statuerunt Deos, bonum & malum auctores more Gnosticorum.
2. Tres Sanctissimæ Trinitatis Personas Sabellianorum instar permiscebant.
3. Faciebant filium posteriorem Patre veluti virtutem quandam ab essentia divina posterius procedentem.
4. Conspirabant cum Manichæis & Marcionistis adversus veram J E S U Christi humanitatem.
5. Ideo Redemptoris Nativitatem & diem Dominicum non celebrabant, sed eo die jejunabant.
6. Corpus suapte natura malum & à malo Principio, id est à Diabolo esse procreatum censebant.
7. Inde inferebant corpora non esse resurrectionis.
8. Similiter ab esu carnis, quasi ex se male abstinere.
9. Uxores à viris, & viros ab uxoribus etiam invitis sejungebant, matrimonium & prolium generationem detestantes.
10. Filios promissionis credebant nasci ex feminis, sed conceptos ex Spiritu sancto, & nullo modo concedebant hominem ex carnali semine ortum ad Deum pertinere.

II. Com.

11. *Comminiscebantur animas ejusdem esse naturæ & substantiæ, cujus est Deus.*

12. *Addebant animas ob peccatum de celo descendisse, & à maligno Principio obviam factas inclusas fuisse, & quasi insertas in varia corpora carnalia.*

13. *Stellis homines fatali nexu alligabant.*

14. *Diabolum natura sua malum ac nunquam bonum esse potuisse existimabant.*

15. *Dicebant prophetas Demoniacos fuisse, & ea quæ dicebant nunquam intellexisse.*

16. *Scripturas non canonicas pro veris obtrudebant, & Scripturæ veræ loca sibi adversantia in allegorias trahebant.*

17. *Secreti erant tenacissimi, doctrinam suam nemini quoad omnia revelantes.*

✱(382.)✱ *S. Hieronymus Romam venit & juvat Damasum in conscribendis acti Ecclesiæ: compescit ibidem Helvidium oblatrantem canem hæreticum imperitum illum quidem, sed blasphemis pollentem, itemque Epicureum Jovianum pseudo-monachum ejusdem impietatis collegam.*

HÆRESIS HELVIDII

Seu

ANTIDICO MARIANITIS.

1. *Purissimæ DEI Genitricis MARIÆ perpetuam virginitatem fuit accerrime infestatus, unde nomen accepit.*

2. Di-

2. Dicebat virginitatem non esse majoris meriti, quam conjugium, quo errore multas Deo dicatas virgines induxit ad resiliendum à votis & nubendum, quæ causa fuit S. Hieronymo scribendi de virginitate, & multas virgines Romanas suæ doctrinæ discipulas instruendi.

HÆRESIS JOVINIANI PSEUDO-MONACHI.

Impugnabat cum Helvidio virginitatem DEI Genitricis.

2. Omnes cibos omni tempore suis permittebat, legem omnem abstinentiæ aut jejunij execratus.

3. Peccata omnia paria esse dicebat cum stoicis.

4. Æqualem in cælo futuram omnibus mercedem prædicabat.

5. Asserebat hominem baptizatum esse impeccabilem, neque peccando gratiam perdere.

Incipit Lucem doctrinæ suæ copiosam diffundere S. Joannes Chrysostomus & veritus, ne Episcopus eligeretur, secedit in eremum.

383. Flavius Clemens Maximus Dux exercitus quamquam Christianus esset, ambitione tamen ductus in Britannia per tyrannidem acclamatur Imperator ope regulorum, & filium suum Victorem adhibet
con-

confortem Imperii, inde in Galliam cum suis Britannis transgressus depulsis Armonicis in eorum regione confedit, unde eis deinceps Britanniae minoris nomen. Narratur, militibus ejus missa esse undecim millia Virginum quae, ad Coloniam Agrippinam cum S. Ursula ab Hunnis trucidatae sunt. Ita creditur à multis hæc historia, ut multas fabulas ei alligatas esse judicent. Gratianus nomen summi Pontificis, quod Imperatores Romani etiam si Christiani essent (absque tamen labe sacrorum) sibi ob summam potestatis plenitudinem retinebant, in honorem sedis Apostolicæ deponit, & multa præterea ad gentilitias superstitiones opprimendas piè ac prudenter ordinat; unde odium apud Senatores Ethnicos incurrit. Ut cum Maximo clandestinè colluderent, factum inde ut Gratianus à suis militibus desertus Lugduni per Andragathium Ducem à Maximo immissum cæderetur, corpus autem cæsi Imperatoris Maximus sepeliri prohibuit, & elatus victoriâ in amicos ejus de sævit, ac primo quidem in Merobandem anni hujus Consulem, & Ballionem Ducem, qui sibi cruciatuum metu mortem intulit. Rescripsit quoque Maximus ad Theodosium, utrum sine bello Imperii confortem se

se adsciscere vellet. Sed sapienter spe bonâ tyrannum lactavit Theodosius, ne Valentinianus à Maximo, puer adhuc inermis in Italia opprimeretur & interficeretur, a quo etiam misit Ambrosium ad eundem Maximum ut eloquentiâ & prudentiâ suâ imminentem Italiæ cladem averteret.

Theodosius Arcadium filium suum majorem natu pronunciat Augustum Constantinopoli, & à Damaso Papa postulat virum litteris & pietate insignem, cui Arcadium instituendum committere possit. Damasus igitur Arsenium misit Ecclesiæ Romanæ Diaconum, quem Imperator tantâ observantiâ excepit, ut diceret, *Tu nunc magis pater quàm ego*: Cum aliquando vidisset Arsenium inter docendum stantem & Arcadium sedentem increpito Arsenio, quod magisterii gradû parum decorè observaret, illo verò excufante haud decere sedentem se docere Imperatorem, indignans Theodosius Arcadio Imperatoris abstulit insigne, & sedere in throno compulit Arsenium, Arcadium vero detecto capite auditorem adstare illud inculcans, *tunc prolem suam verè fore dignam imperio, si cum scientia, equè imbuta esset pietate.*

Augustinus annos natus viginti novem

Augu-

Romam venit clam matre ut Rhetoricam doceret: Quando tam dira fames urbem oppressit, ut pauperes ex ea pellerentur. Crudele remedium, nunquam urbibus profuturum.

(384.) Symmachus Præfectus Urbis vir dextrimus offert libellum Valentiniano pro cultu Deorum restituendo, sed egregiè à S. Ambrosio refutatur, quam defensionem Aurelius Prudentius eleganti carmine descripsit.

S. Augustinus Mediolani profitetur Rhetoricam, & postquam concubina, relicto ei filio Adeodato ab eo in Africam unde venerat rediisset, incipit paulatim in lucē veritatis emergere.

Nascitur Theodosio filius secundus dictus Honorius, neque enim Baronius consentit illis qui in historia Arsenii referunt ambos Arcadium & Honorium à Theodosio coram Arsenio stante in schola confedissee, quod de solo Arcadio intelligendum esse annorum computo ostendit. Hoc certum est, à solo Arcadio illud Minerval Arsenium retulisse, quod vitæ ipsius insidias struxerit, quia plagis aliquando correctus ab eo fuit, quæ occasio fuit ut Arsenius valediceret aulae & viam solitariam in eremo inchoaret.

Damasus Papa moritur.

(335.) Siricius Romanus Filius Tiburtii in locum Damasi à Clero & populo surrogatur.

Augustinus convertitur anno ætatis suæ trigésimo primo, audita voce in horto suo *Tolle lege, Tolle lege*, ex Lectione S. Pauli plenè cognoscens quæ ad salutem animæ conducebant.

S. Hieronymus mortuo Damaso & à Siricio non æquè ad Epistolas & acta Ecclesiæ conscribenda adhibitus multum vexatur Romæ à Clericis imperitis, quorum pravos mores, scriptis suis fugillaverat, ideoque ut se ab his turbinibus eriperet Roma cum Pauliniano fratre juniore aliisque monachis navigavit in Cyprum, atque Hierosolyman migravit.

Burdegalæ in Aquitania jussu Maximi tyranni convocante Delphino ejus loci Episcopo concilium celebratur contra Priscillianum, in quo ipse hæresis damnatus ob turpissima scelera jussu Maximi capite cum sociis nonnullis truncatus est, alii in exilium amandatis

Tametsi Maximus wider iposset velut alter Phinees manus suas in nece Priscilliant sanctificasse gladio eum subjiciendo, temerariè tamen & injuste egit arrogando sibi judicium Sacerdotale. Cui etiam S. Martinus Turonensis Eiscopus pvalde

valde obstitit ne id auderet, Ithacio & aliis quibusdam Episcopis sanguinem indiscreto zelo postulantibus: implorare enim (inquit Sanctus Augustinus) auxilium Principum licet adversus hereticos, pœna autem capitis contra eosdem à personis ecclesiasticis procurari nec fieri decet, nec laudari potest.

Priscilliano occiso, hæresis non solum oppressa non est, sed etiam latius propagata est multis eum ut Martyrem prosequentibus, & occisorum corpora in Hispaniam magno honore & reverentia transferentibus. Præsertim quia Ithacius accusator Priscilliani odio potius, quàm divine legis zelo commotus videbatur, & contra mansuetudinem Pastoralis officij manifestè egit pœnam sanguinis urgendo.

(386.) Valentinianus Justinâ Ariannâ matre extorquente edictum edit, quo permittit Arianis facultatem conventus agendi, narratur in eo edendo egregia confessio Brixiani, Magistri memoriæ, sive ut alii, Præfidis scriniorum memoriæ, qui non solum gratiam à Justina sibi promissam respuit, sed ipsum officium & honorem, quem habuit deponere maluit, quàm decretum dictare. Hinc furor in Ambrosium tum foeminæ, tum pueri Valentiniani, quem foemina velut capistro regebat. Furorem hunc auxit Ecclesia data
ab

ab Imperatore Arianis, & ab Ambrosio fortiter negata. Cui populus Mediolanensis favebat cum pastore suo mori paratus. Præerat tunc Episcopus Arianis Auxentius alter natione Scythæ qui se Mercurinum vocabat. ob nomen Auxentii Mediolanensibus odiosum & Auxentium Capadocem Antecessorem: is ad disputationem provocabat Ambrosium in Palatio, conditionem hic accepit, sed in Ecclesiæ coram populo, habuit enim Ambrosius aulam merito suspectam, Auxentius autem cum renueret, ostendit quod per insidias & non amore veritatis tantum præfulem ad palatium provocaverit.

Habentur Concilia Romæ unum ad corrigendos mores Clericorum præcipue, & Treviris ad absolvendum Ithacium de sanguine Priscilliani & Sociorum, Euchroviæ Delphidii Oratoris Conjugis & Latroniani, aliorumque sociorum ad absolutio- nem hanc potissimum Patres Maximo tyranno compellente. Cujus voluntati etiam S. Martinus tantisper cedendum ratus est, pro majore bono Ecclesiæ. à quo tanto quoque sanctus hic præsul in honore ac æstimatione habitus est, ut Imperatoriæ mensæ conviva adhibitus, regiam patinam primum haurire jussus fuerit à Maximo, eam

eam è manu præfulis expectante: qui tamen non Imperatori sed Presbytero suo eandem, ceu digniori, porrexit. Discessit tamen brevi ex aula Martinus amantior felitudinis, quam honoris & cupidiarum. Hoc anno Ordinatus est Presbyter S. Johannes à Flaviano Episcopo candida columba signo Spiritus S. super caput eius desuper volante, ac deinceps in hoc gradu annis duodecim populum docuit, ob singularem eloquentiam ab Antiochenis nomen Chrysoptomi consecutus.

✠(387.)✠ Justina Ambrosium & Catholicos exagitat, sed Pastorem cum populo experitur fortissimè adversantem. Eluxit singularis quædam DEI vindicta, cum Justina apertè Ambrosium in exilium amandare non posset, instituit Euthymium, qui domo juxta ecclesiam conductâ & curru parato clam abreptum Ambrosium transportaret, sed, cum is frustra diu insidias struxisset, accidit, ut ex eadem domo eodem curru ipse in exilium deportaretur S. Ambrosio, ea quæ ad victum necessaria erant, misericorditer subministrante. Mira in hac persecutione eluxit pietas populi Mediolanensis in Ambrosium Pastorem suum, qui maluerant omnium bonorum, & capitis etiam jacturam subire

subire, quam impiis Justinæ & Valentiniani mandatis obtemperare, ad eò ut ipsi etiam prætoriani milites ex oppugnationibus Ambrosii facti fuerint propugnatores.

Ad vim demum persecutionis infringendam commovit Deus Maximum qui fevris litteris monuit Valentinianum ut a vi in sacerdotes abstineret & paternæ religioni inhæreret. Quare Valentinianus videns commotum Maximum & acerbiora metuens, cum Præstantiorem virum non haberet, ipsum Ambrosium legatum ad Maximum mittere & per eum deprecari compulsus est. Non tamen hic finis erat malorum. Maximo enim in Italiam ingresso eam cum matre sua relinquere, & Constantinopolim in exilium proficisci coactus est, quod ipse Ambrosio paraverat tota ferè Italia vim armorum & iras Maximæ acerbis vulneribus sentiente Mediolanensis ecclesia cum Ambrosio pace perfruitur, sanctissimus autem præsul egenis sustentandis & captivis redimendis ipsa vasa ecclesiæ liberaliter impendit.

Maximus Româ potitus ut potius Imperatorem, quam tyrannum se exhiberet, Ethnicis quidem sacrificia permittit & aram Victoriæ restituit, Symmacho hoc factus supra modum laudante, simul ta-

men:

men Catholicorum acerrimum se defensionem ostendit.

✠(387.)✠ Antiocheni cives à Theodosio jussi novum tributum pendere ad bellum contra Maximum gerendum; Flaccillæ Augustæ defunctæ Imperatricis æneam statuam in foro erectam dejiciunt & ignominiosè tractant. Itaque Theodosio scelerum vindices pœnas exigente miserè urbs afflicta est, privilegiis spoliata, & multis in exilium civibus abactis clausisque theatris Thermis & locis publicis desolata, auctoribus præcipuis seditionis in vincula conjectis, & extremum interitum omnibus metu magno expectantibus. Et actum fuisset de urbe celeberrima, nisi Flavianus Episcopus ad Imperatorem accessisset, eundemque oratione suâ ita demulisset, ut judicibus & militibus ad se revocatis veniam celerem impertiret.

Post hanc clementiam & gratiam veniæ Antiochenis præstitam exercitum adversus Maximum Theodosius eduxit & precibus sanctorum virorum confusus plusquam viribus suis, operâ Francorum & Saxonum usus Maximum Scissæ in Pannonia, & Marcellinum fratrem ejus ad Pétavionem, cum omnibus copiis delevit. Ipse Maximus à militibus propriis captus, vin-

Quis

aus ad Imperatorem deductus est, & quia hic in clementiam propendebat, ab eisdem trucidatus est.

S. Augustinus Paschali tempore Mediolani à Sancto Ambrosio unà cum Alipio Hipponensi amico charissimo & Adeodato filio naturali tunc annorum circiter undecim, & insignis ingenii adolescente baptizatur, Hymno Te Deum Laudamus modulis novis decantato.

Theodosio Mediolani hoc tempore commorante Synagoga Judæorum & lucus ac forum Valentinianorum hæreticorum à Christianis accensa sunt, quia illi Monachis Christianis processionaliter euntibus ad celebritatem Machabæorum Martyrum & cantantibus insultârunt. Quare certior factus Theodosius jussit ut à Episcopo ejus loci & Christianis Synagoga reedificaretur, cui mandato fortiter obstitit S. Ambrosius & veniam Christianis, Monachis & Episcopo impetravit. Pari zelo & Christianâ fortitudine Legationi Gentilium Senatorum petentium ab Imperatore, ut aram Victoriæ à Maximo restitutam relinqueret in Capitolio, se se opponens, illum ab ejusmodi concessione revocavit.

(389.) Gregorius Nazianzenus cognomento

N

mento

mento Theologus diem extremum clausit, condito prius testamento, & pauperibus ferè omnibus relictis, paucis tantum exceptis, quæ propinquis suis & domesticis legavit. In eo testamento vocat Gregorius Alipianam, itemque Eugeniam & Nonnam filias suas, & Meletium generum suum; quod intelligendum est de filiis Gorgoniæ sororis suæ, quæ nupta erat Vitaliano, similiter vox gener Græcè *πατριός* significat affinem: Gregorius enim perpetuam virginitatem servavit.

Theodosius cum Valentiniano Romæ triumphat.

Symmachus perorans in senatu pro retinenda ara Victoriæ iram Theodosii incurrit & exulare jubetur: veniam tamen impetrat in gratiam Episcopi Novatiani.

Statuæ Deorum demoliuntur & superstitiones Ethnicorum abolentur, urbs quoque furum latibulis expurgatur, in quæ multi incauti secretis quibusdam machinis ad Pistrinam præcipitabantur. Templum quoque Serapidis Alexandriæ toto orbe celeberrimum jussu ejusdem Theodosii ob turbas in Christianos motas diruitur frementibus propterea Gentilibus, & multos etiam passim Christianos occidentibus.

Fuit autem simulacrum Serapidis factum à
Sese-

Sesofte Rege per Bryaxem artificem, ex omnibus generibus metallorum, lignorum, lapidumque pretiosorum, contritorum & commixtorum. Erectum, ut ait Ruffinus, in memoriam Josephi Patriarchæ, ob divisionem frumenti, qua famis tempore laboranti Ægypto subvenit. Et vox Serapis hoc indicare videtur, quæ apud Ægyptios significat Salvatorem mundi, quo ipso nomine Pharao Josephum cognominavit.

Thessalonicenses Boterichum militum præfectum interficiunt, quod aurigam suum ob crimen detentum ad ludos publicos laxare noluerit. Excanduit ad hoc nuncium Theodosius, placatus tamen est ab Ambrosio & aliis Episcopis Mediolani agentibus. Sed instantibus Palatinis & maximè Ruffino, immisfusest miles in populum ad ludos Circenses invitatum, & sine discrimine nocentium & innocentium sævitum est. Ideo hunc à sacris exclusit Ambrosius, nec nisi post octo mensium pœnitentiam in Natali Domini ad mysteria iterum admisit, excusantiq; Theodosio suum delictum exemplo Davidis respondit, *qui secutus es errantem, sequere pœnitentem.*

Jovinianus Damnatur in synodo Mediolanensi.

Socrates narrat turpe facinus, quod contigit in ecclesia: Diaconus enim quidam

Constantinopolitanus nobilem fœminam
Diaconissam constupravit, quæ cum publi-
cam pœnitentiam ageret (incertum an cum
facultate Presbyteri Pœnitentiarii, aut sua
sponte) hoc crimen omnibus audientibus
evulgavit: quam ob causam depositus Pres-
byter à Nectario & pœnitentia publicè post
hac fieri vetita. Edictum insuper à Theodo-
sio, ne mulier fieret Diaconissa ante annum
vitæ sexagesimum, & quoniam peccatrix
illa Diaconum scortatorem ditasse fereba-
tur, cautum est ne viduæ quovis titulo ec-
clesiæ aut ministris ejus, aut pauperibus
dare possent, quæ tamen pars legis quoad
eleemosynas paulò post ab eodem Impera-
tore abolita est. Ex hoc tamen Nectarii fa-
cto qui dicunt planè abolitam esse in ec-
clesia pœnitentiam turpiter errant & me-
rito vapulant à viris eruditis.

DECAS X.

✽ Ab anno 390. ad annum 400. ✽

391. **C**aput S. Joannis Baptistæ inven-
tum in domo fœminæ Macedoni-
anæ, quæ Cyzici degebat. Fuit hoc primo
Chalcedone depositum, ranslatum postea
Constantinopolim in Basilicam sumptuo-
sam à Theodosio ejus honori ædificatam.
S. Al-

S. Augustinus anno ætatis suæ 37. populo petente a S. Valerio Hipponensi Episcopo Presbyter ordinatur, quantumvis diu reluctatus esset: moris enim tunc erat, ut viri virtute & moribus insignes etiam nolentes raperentur & adigerentur ad ordines suscipiendos. Disseminavit ex hoc tempore S. Augustinus Monasticæ vitæ institutum per Africam variis monasteriis ædificatis.

(392.) Valentinianus Junior ab Arbogaste comite Viennæ interficitur annos natus 26. quidam scribunt in cubiculo suo inventum esse strangulatum, unde nata fabula, eum sibi vitam laqueo ademisse, quæ calumnia est. Erat tunc Catechumenus & moturus in barbaros accersiverat Mediolano Ambrosium, ad baptismum ab eo suscipiendum, sed nece præventus, ab eo tanquam Catechumenus laudatus & Mediolani sepultus est.

Post Valentiniani cædem, adnitente magnis copiis Arbogaste, Imperium Occidentale per tyrannidem occupavit Eugenius, vir impius, & gentilitiæ superstitionis fautor qui mox aram Victoriæ Romæ excitari jussit, & propterea graviter ab Ambrosio, qui Florentiam discesserat, litteris increpitus est.

S. Augustinus fortiter disputat contra

Fortunatum Manichæorum Presbyterum eumque ita retundit, ut promitteret se in posterum salutis suæ melius consulturum, sed ex eo tempore Hippone disparuit.

✽(393.✽) Honorius à Theodosio patre suo in Hebdomo (locus is erat extra urbem Constantinopolitanam) Augustus renunciatus est: quo die magna eclipsis solis contigit, fortasse in signum quod Romanum Imperium sub hoc Principe magnis cladibus esset obscurandum.

Concilium Hippone celebratur pro restituenda disciplina ecclesiasticâ.

Ruffinus improbissimus homo optimos quosque ex Theodosii ministris infidiosè tollit & illudat præcipuorum virorum jacturâ Imperatori.

✽(394.)✽ Theodosius orationibus juveniis, piisque operibus æquè, quàm armis & copiis bene præparatus adversus Eugenium & Arbogastum proficiscitur, pugnat, & vincit utrumque manifestâ Numinis ope, & sanctorum patrocínio, præcipuè S. Philippi, & S. Joannis Evangelistæ, quos in patronos hujus prælii elegerat, & à quibus ad illud redintegrandum monitus fuerat, cum victoria jam altero die in partes Eugenii, cum idolo fulminantis Jovis, ac Scythæ Herculis acie fortissimâ congregien-

tis, propendere videretur: tunc enim subito vento validissimo adversus hostem re-torta tela, eum magnâ strage vel occumbe-er vel fugere coëgerunt: captus inter mul-tos Eugenius, & ad Theodosium deductus tyrannidem suam capite luit: Arbogastes ipse sui licetor violentas sibimet manus in-tulit.

Hæc victoria ad Alpes Julianas obtenta eodem adhuc die Constantinopoli per Dæmones nunciata est, in templo S. Joan-nis Baptistæ, quod ejus honori Theodosius extruxerat, convitiantes quodd Joannes suo exercitui adversatus esset.

Pontius Paulinus Nobilis Burdegalen-sis civis, aliàs Consul cum conjuge sua There-sia sæculo renuncians abiit in Nolanum a-grum, totumque se in obsequium S. Felicis dedit, vitam monasticam Presbyter am-plexus.

S. Donatus Evoreæ in Epiro Episcopus necat draconem tantæ magnitudinis, ut eidem extincto extrahendo octo juga ad-hibenda fuerint: homines ille & jumenta prædabatur ingenti damno populorum. Donatus autem signo Crucis in aëre effi-giato, & sputo in os injecto interfecit.

✽(395.)✽ Moritur Theodosius com-mendatis S. Ambrosio liberis suis, Imperii

anno 16. vitæ 60. Vir fortitudine & rebus gestis magnus, sed pietate major.

Arcadius uxorem ducit Eudoxiam Liciniam virginem, Eutropio has nuptias conciliante in odium Ruffini qui filiam suam Arcadio destinaverat, cogitans factum eum generum suum posse facilius e medio tollere, quod jam tum meditabatur.

Erat Ruffinus natus in Aquitania humili genere, ad Consulatum & Prætorii Præfecturam & ferè ad tutelam Arcadii promotus, sed ille Imperatorem ac purpuram tollere decrevit, ad hoc præstandum Gothis & Hunnis usus, sed fraudem subodorante Eutropio, & instigante ad necem inferendam proditor, a Stilicone milite insigni interficitur; corpus ejus ad ludibrium discerpitur, & caput pilo præfigitur, manus ita paratur ut laxatis aut contractis nervis petere & recipere pecuniam videretur. Sic perijt omnibus rebus egens & abundans Ruffinus, cui post mortem etiam tumulus defuit.

Eutropius Eunuchus Præfectus cubiculo Arcadii, Stiliconi addictissimus statim Ruffini bona invasit: uxor tamen ejus & filia ac soror Sylvia ad ecclesiam confugi- entes abire Hierosolymam permissæ sunt, ac tyrannus & non tyrannis sublata est.

S. Augustinus vivente adhuc Valerio, ne ab aliis ecclesiis raperetur, creatur Hipponensis Episcopus a Primate Numidiæ Megalio Calamensi & aliis Episcopis Catholicis, assentiente Primate Episcopo totius Africae Cathaginensi: cumque hæc ordinatio esset contra canones Nicæni Concilii, probata tamen est, quia per hanc datus est Ecclesiæ Augustinus.

✠(296,)✠ Mediolani cum missi à Stilicone milites Cresconium quendam multorum criminum reum ad templum per fugientem, obnitente S. Ambrosio vi extraxissent, accidit ut publicis in ludis spectante Honorio dimissi Leopardi priusquam suis muneribus fungerentur, in eosdem immunitatis ecclesiasticæ violatores, qui cum aliis spectatoribus assistebant, celeri gradu & assultu feroci irruentes miserè dilaniarent, quo permotus Stilico Ambrosio quamprimum pro violata immunitate ecclesiæ satisfecit.

Fritigillis Marcomannorum Regina auditâ famâ de S. Ambrosio, ejus institutione per epistolas factâ, ad Christum convertitur.

Prodigium memorabile terret Constantinopolitanos, terrâ scilicet deorsum tremente, & cælo desuper flagrante ita ut, videretur

deretur extremus urbis interitus imminere, quo metu perculsa civitas magna poenitentiae contestatione ad Deum conversa est. In quem finem etiam haec tam horrida portenta facta esse, Deus ipse devoto cuidam Episcopo revelavit, & ut haec narranti & populum ad conversionem adhortanti fides non deesset, ipso die, quo urbis interitum, nisi converterentur, futurum, divinam iussione praedicaverat, sub vespertinum crepusculum visa est ignea nubes ascendere & crescere, donec totam civitatem obtegeret, jam jam igneas pluvias emissura, cum horribili sulphureo faetore: quo spectaculo terrefacti omnes ad ecclesias confugiebant, & baptismum quisque extorquebat a quo poterat, non solum in ecclesiis, sed etiam per domos, per vicos & plateas. Verum postquam Deus fidem fecerat revelationi suae, cepit paulatim nubes diminui uti creverat, & desit tunc quidem terror impendentis mali; sed mox iterum monitus populus, quod proximo sabbatho urbs esset interitura, migrare constituit. Nemo itaque eo die remansit, sed populus universus cum Arcadio Imperatore reliquis sedibus omnibus apertis miserabili voce valefecit, & aliquot miliaribus progressa tanta illa hominum multitudo, uno loco

loco demum fundendis ad Deum orationibus congregata, magnum fumum vidit eminus ab urbe ascendentem, quo evanescente, missis prius qui statum urbis cominus explorarent, nuncium receperunt omnia salva esse, reversique sunt cum gaudio ad propria, Deo tunc virgam furoris sui ad preces Imperatoris & populi pœnitentis recondente.

Varia barbaræ gentes, Indi, Persæ, Gothi, Scythæ, Morini Neruici, Getæ, Daci, aliq̄ue virtute Crucis Christi fidem amplectuntur.

(397.) Rediêre Hierosolymâ Roman Ruffinus & Melania infecti erroribus Origenistarum, qui specie magnæ pietatis hæresi urbem infecerunt.

Consuetudo ter adorandi Crucem in die Parasceves Hierosolymâ tunc temporis Romam allata, & jubente Papâ Siricio per omnes ecclesias propagata.

Moriuntur hoc anno duo magni viri in Ecclesia Ambrosius & Nectarius, hic Constantinopoli, cui successor designatus est Chrysostomus; & ille Mediolani, anno vitæ suæ 74. vir vivus & mortuus miraculis clarus, & quod maximum fuit miraculorum, Imperatoribus ac tyrannis metendus & superior.

Concilium Carthaginense tertium celebratur, & varia statuuntur circa ecclesiasticam disciplinam.

(398.) Siricius Papa diem obit, & Anastasius Romanus, natus patre Maximo, viro in militaribus officiis constituto, ac postmodum facto Presbytero, Pontifex creatur.

Honorius edicto promulgat supplicium mortis omnibus iis qui vim Christianorum ecclesiis, vel domibus, vel cultui divino intulerint ad rabiem Donatistarum & Circumcellionum frenandam.

Honorius annum ætatis agens decimum quartum Mariam conjugem ducit, filiam Stiliconis Ducis ex Serena fratris Theodosii filia.

Masceziles copiis aggreditur fratrem suum Gildonem qui ab Honorio ad Arcadium defecerat & Romæ cladem minabatur. Victus autem Gildo & ad desperationem adactis Romanis laqueo sibi gulam fregit. Victor autem Masceziles Stiliconis iussu & fraude a militibus per pontem in flumen præcipitatus vorticibus absorbetur.

Chrysostomus Constantinopolitanus Antistes inauguratur, tam sollicitè expetitus a Principibus ad Episcopatum, quam malè postmodum ab eisdem acceptus fuit.

✽(399.)✽ Chrysoſtomus declamat
Constantinopoli contra ſpectacula Maju-
mæ. Erant ſpectacula illa turpiſſima in
quibus adulterorum fabulæ obſcænæ in
orchestra peragebantur, dicta Majuma à
Majo, quòd ſcilicet in menſe Majo cele-
brari ſolerent, quæ tametſi lege ſemel ſub-
lata fuerint, poſtea tamen iterum con-
ceſſa ab Arcadio, abſque tamen obſcænitare,
ſed non diu tenuit lex, quin ad vomitum
plebs intemperans redierit, ut turpiora e-
diderint poſt legis relaxationem, quam
ante primam ejus ſanctionem. Agebantur
hæc feſta tantis ſumptibus, ut Julianus id
ipſum Antiochenis objecerit, quòd in
Majumæ ferias pecuniam effunderent, &
a ſacrificiorum impenſis ſe prorfus con-
tinerent.

Honorius Judæos totum propè Impe-
rium, collectis ſuis, & uſurariis exactioni-
bus depaſcentes repreſſit, ſevere mandans
ut omnem pecuniam collectam per ſuos
Apoſtolos (ſic vocare ſolebant eos, quos
certis temporibus ad provincias, in qui-
bus Judæi habitabant, viſitandas & ordi-
nandas ablegare conſueverunt) in æra-
rium Imperatorium refunderent. Quæ
rapacitas nequiſſimi populi æquè primis
ſæculis diſperſionis ſuæ, imò etiam ante
Chri-

Christum æquè ac hodie magno dispendio populorum & provinciarum, in quibus versantur, ubique sentitur, ut videatur non indigna querela Rutilii optantis, nunquam *Judeos à Tito victos fuisse, quia victores suos ea gens victa tantopere premit.*

✠(400.)✠ Hoc anno contigit cædes Martyrum Anauniensium, qui juxta Tridentum in valle Anauniana dum rusticorum Ambaravalia (sic dicta ab *Ambiendo arva*, festa lustrationis segetum) impedire vellent, à rusticis gentilibus, cæsi & combusti sunt, fuerunt autem, Silinius Diaconus, Martyrius Lector, & Alexander Ostiarius. Occisorum corpora & nefandos homicidas prodidit nubes vallem contegens & vibrantibus fulminibus perterrefaciens reos, qui divinam vindictam sentientes fassi crimen ut erat & neci adjudicati. Parcitur tamen est ab Honorio, Episcopis intercedentibus, ut Martyrum sanguis tantum animis prodesset, & nihil corporibus noceret. Tota enim regio miraculis & signis permota ad Christum conversa est.

Vigilius quoque Episcopus Tridentinus dum idolum comminuere conatur à rusticis ejus cultoribus obrutus lapidibus, ex iis coronam texuit pretiosorem, quam ex margaritis. Cele-

Celebratur Concilium Toletanum, in eo Bigamia constituitur ex conjugio etiã ante baptismum, qua de re tunc dubitabatur.

Anastasius Papa litteris Encyclicis damnationem Origenis denunciatur, similiter damnatur Ruffinum evocatum ad se, & venire detrectantem.

FRAIDES HÆRETICÆ ORIGENISTARUM.

S Sanctus Chrysostomus ex Palestina adveniens multum occupatur Constantinopoli propter Origenistas, monachos qui formam pietatis astute simulantes, vaferrimè Catholicis illudere, conabantur. Negabant enim resurrectionem mortuorum, corporibus in resurrectione membra non tribuentes, sed docentes transformanda illa esse in lucidos aereos globos: quibus si Catholici opponebant scripturam, secundum quam etiam corpus Christi cum omnibus membris resurrexit, in cujus nos similitudinem resurrecturi sumus, astutâ tergiversatione dicebant, intelligenda illa esse eodem modo, quo Deo in scriptura membra attribuuntur: qui verò aliter sentirent, eos ut rudes homines irridebant, & PILOSITAS appellabant, ut qui non membra tantum, sed & pilos tribuerent corporibus in resurrectione.

Constantinopoli contigit magnum miraculum ad veritatem Eucharistiæ proban-

ban-

bandam: sectator quidam hæresis Macedonianæ Chrysoftomum audiens de fide differentem, conversus ad uxorem hæreticam adhortatus est, ut & ipsa fidem amplecteretur, aut a se recederet, mulier se id facturam promittens, composita cum famula fraude, acceptam tempore Coniunctionis ex more manu seu linteo Eucharistiam, velut absumptura procumbens, furtim a famula aliam accepit ritu Macedonianorum consecratam, quam ut primum dentibus admovit, sensit in lapidem induruisse. Unde timore consternata, ne quid gravius sibi eveniret, continuo ad S. Chrysoftomum accurrens se prodidit, & lapidem ostendit, cum manifestis vestigiis morsûs, & ad fidem verè conversa concors imposterum cum marito vixit. Lapis autem in tanti miraculi memoriam repositus est in thesauro ecclesiæ Constantinopolitanæ.

Gainas Dux Gothici exercitus, Arianus Æmulus Eutropii Eunuchi præpotens, in Aula Arcadii, diu machinis dolosis animum Imperatoris versans ad suum arbitrium, & ad internecionem non tantum Eutropii, sed multorum etiam insignium virorum, quos ipse sibi & suæ sæviendi libidini tradi postulavit, benignitate Arcadii

dii abusus, pœnas nunc tandem dedit, quando detectâ perduellione suâ, & non tantum Chrysostomo, verum etiam Angelis Custodibus pro Ecclesia Catholica & Arcadio excubantibus, & impietati ejus resistentibus, cedere coactus est, & fugiens per Hellespontum in Asiam à Travitta Gotho, qui cum classe suppetias Arcadio tulit, in Thraciam retrusus, ibidemque cæsus, & caput præfixum pilo Constanti-nopolim delatum est. Dignus non unâ sed tot cædibus mactari, quot viros insignes furori suo immolavit.

HÆRESIS AGAPITARUM.

Manavit hæc secta ab Hispana fœmina, cui nomen Agape, nec non ab Elpidio quodam ab illa dementato: Cæcitas Agapitarum sita in eo fuit, quod spiritualis consociationis prætextu simul absque matrimonio habitarent, & impudicè viverent, quæ valde infamis turpitudine fuit. Si enim, ut S. Augustinus loquitur, simulata innocentia non est innocentia, simulata æquitas non est æquitas, sed duplex iniquitas, quis non dixerit impudicitiam, virtutis & spiritualitatis larvâ obductam dupliciter malitiosam & nefandam esse.

HÆRESIS DISCALCEATORUM.

Perpetuò sibi nudis pedibus incedendum esse putabant, non corpus affligentes, ut rectè

monet

monet S. Augustinus, sed quodam sinistra interpretatione sibi applicarent illud, quod Deus mandavit Moysi. Solve Calceamentum de pedibus tuis. Exod. 3. c. v. 5.

HÆRESIS SELEUCIANORUM.

Procreati sunt à Seleuco & Herma sive Heremia,

1. Deum faciebant corporeum.
2. Agebant materiam elementarem, ex qua conditus est mundus, non esse à Deo, sed ipsi coeternam existere.
3. Fingebant animam non à Deo, sed ab Angelis ex igne & Spiritu conditam.
4. Ex hoc errore inferebant, non in aqua sed in igne hominem baptizandum esse.
5. Nolebant fateri Salvatorem in sua humanitate ad Patris dexteram sedere, sed illum esse spoliassè, eamque in sole collocassè docebant.
6. Non aliam agnoscebant resurrectionem futuram, quam filiorum quotidianam generationem.
7. Negabant paradisum visibilem, caelestem scilicet, in quo animæ beatæ unà cum sanctissima humanitate filii Dei resident, suorum corporum resurrectionem expectantes. Fingebant autem pro paradiso vero alium quendam paradisum Platonicum & Chimericum.
8. Docebant hunc mundum esse Infernum, & alium præter hunc mundum in quo viatores peregrinantur infernum non esse.

HÆRESIS RHETORIANORUM.

Dicti à quodam fabulatore Rhetorio, contende-
bant omnes hæreticos rectâ viâ incedere,
& veritatem docere, Somnium hoc adeò ab-
sonum est, ut S. Augustinus videatur sibi per-
suadere non posse illud unquam hominibus tan-
quam credendum in mentem venisse.

HÆRESIS THEOPHRONII ET
AGNOITARUM.

Theophronius Agnoitarum progenitor præter
Eunomianâ hæresin hunc etiam errorem do-
cuit, Deum in sua scientia esse mutabilem, quo-
niam (inquiēbat ille) per præscientiam cogno-
vit id, quod non est; per scientiam id, quod est;
per memoriam ea, quæ fuerunt. Inductus ad
hunc errorem docendum locis quibusdam sacrae
scripturae, quæ se se mentis nostræ imbecillitati
accommodans utitur subinde formulis
loquendi nobis communibus.

SÆ.